

Del av Hoveodden - reguleringsplan

Innspill fra myndigheter og organisasjoner - 2021

ARENDAL KOMMUNE

Arendal kommune
Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2021/471-0 432.3

Deres ref.

Dato 11.10.2021

Innspill til høring av reguleringsplan "Del av Hoveodden"

Raet nasjonalparkstyre ønsker å gi et innspill til reguleringsplan for «Del av Hoveodden» også kjent som Hove Camping. Jf naturmangfoldsløven § 49 skal verneverdien tillegges vekt.

Området var tidligere en del av Raet Landsapsvernområde (LVO) i perioden 2000-2016. Reguleringsplanområdet er omsluttet av Raet Nasjonalpark på alle kanter og Hove er en vedtatt innfallsport til nasjonalparken. Det har blitt laget en sårbarhetskartlegging for nasjonalparken på Hove (Norsk institutt for naturforskning – NINA, 2019) og Agder Fylkeskommune har finansiert en mulighetsstudie som blant annet ser på muligheter for universell tilrettelegging på Hove – utført av Feste Sør 2020.

Fra vår besøksstrategi om innfallsport Hove:

Mål for tilrettelegging: Stimulere til økt bevissthet om nasjonalparken gjennom informasjon om verneformål og atferdsregler. Stimulere til økt bruk av nasjonalparken i balanse mot verneformålene (hekke- og rasteplasser for fugl, viktige marine naturtyper, sårbarhet knyttet til rullestein) og bevaring av stedets karakter som rekreasjonssted for allmenheten. Atferdsregler knyttet til bålbrekking og hogst i verneskog må tydeliggjøres.

Målgruppe: dagsbesøkende fra land, turgåere, de som ønsker å oppholde seg ved eller gå langs havet, båter, havkajakk, windsurfing, besøkende som ønsker å benytte aktivitetstilbud i området.

Nasjonalparkstyret har ikke tatt stilling til om området bør reguleres til turisme/næring eller LNF, men har noen innspill som kan bidra til at verneverdiene i nasjonalparken ivaretas.

Verneforskriftens formål finnes i § 1:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

(...)

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Innfallsport: Nasjonalparkstyret ønsker i dialog med grunneier og driver av området å finne hensiktsmessig plassering av innfallsport på Hove. Den foreslåtte fjernete p-plassen er svært aktuell til infoskilt, rasteplass m.m. Forvalter har gitt innspill om dette tidligere. Dersom det skal være kommersielle drivere på området, så er det en fordel om innfallsporten er litt avskåret fra dette slik at man ikke føler seg forpliktet til å kjøpe noe.

Vegetasjon: Området er i dag dekket av stort sett naturlig tørr graseng og furutrær. Det bør settes vilkår som setter rammer for hvor tett tresjiktet skal være (for eksempel lysåpen skog med 10 trær per 1000 m²). Dersom trær fjernes for å lage vei/sette opp enheter, slik at tresjiktet går under målsetningen, så bør det kun være tillat å plante inn stedegne norske treslag som har naturlig tilstedeværelse i området. Eksempler på dette er norsk furu, sommer- og vintereik, rogn, alm, ask, hassel, villkirsebær og villepler. På tilsvarende måte bør det ikke tillates å etablere fremmede arter i grasdekket, men heller settes vilkår om bruk av lokale frøblandinger/planter ved behov for opparbeidelse av grasdekket. Det bør være et forbud mot bruk av fremmede arter. Raet nasjonalparkstyre anbefales at det lages en vegetasjonsplan for å beholde soner med stedegne vegetasjon – og da særskilt eldre eiketrær og områder med naturlig engvegetasjon. Sikringstiltak bør settes i verk der trær blir stående eksponert for økt vær og vind.

Bygninger: Nasjonalparkstyret ber kommunen revidere antallet faste/semipermanente installasjoner med tanke på en reduksjon av tetthet. For ny bebyggelse og renovering av eksisterende bebyggelse bør det stilles krav om at utformingen enten er av tradisjonell sørlandsk stil eller som går i ett med landskapet. Forvaltningsplanen for Raet NP har bestemmelser på dette i verneområdet som kan overføres til planområdet. Det bør ikke åpnes for store blanke vinduer mot nasjonalparken, særskilt der det er kort avstand til turvei/strand. Tiltak bør ikke overstige trekronene i landskapet og enhetene bør ha maks 1,5 etasjer.

P-plasser: Det er stor kapasitet på p-plasser på Hove og nasjonalparkstyret støtter fjerning av den lille p-plassen som har lite oversiktlig og som bringer biler dypere inn mot verneområdet. Det bør legges til rette for transport med kollektivtrafikk og ikke-belastende transportmidler. Sykkelparkering, buss-stopp og buss-parkering er etter hva vi kan se ikke påtenkt. Det bør lages HC-plasser så nær stranden som mulig på den store p-plassen, og eventuelt også ved kafeen (innkjøring via bom?). Nasjonalparkstyret ber kommunen ivareta behovet for gode parkeringsmuligheter og se på alternativer for å omrogsiere parkeringen, utvide eller eventuelt å la gjester til reguleringsplanområdet parkere inne på campingområdet.

Barn/ unge: Svært mange har gitt innspill til oss om at det er ønskelig med bedre tilrettelegging for barn og unge, og da særskilt på Hove. Området brukes veldig mye av barnefamilier, og det bør settes av plass til en lekeplass - gjerne utformet med naturmaterialer som kan utfordre og legge til rette for aktivitet i flere aldersgrupper.

Besøksstrategien tar dessuten opp behovet for badeanlegg og eventuelt stupetårn/flytebrygge ut i sjøen.

Universell tilrettelegging: Det bør stilles krav om at alle toaletter, salgsteder, ferdselsårer og rasteplasser har universell utforming. Nasjonalparkstyret vektlegger dette i vår planlegging av innfallsporter og andre fasiliteter så langt det er forenlig med verneverdiene og landskapet. En andel av hyttene/overnattingsenhetene må ha universell utforming og ligge egnet plassert tett på p-plass og andre nødvednige fasiliteter.

Brygger: Hovekilen bør ha en offentlig fergebrygge og en universelt utformet gjestebrygge for friluftslivet. Dette pågår det et arbeid med parallelt med reguleringsplanen. Fergebrygge og brygger til småbåter bør være tydelig avgrenset fra badeplasser, og ikke være i konflikt med for eksempel geologiske verdier og ålegressforekomster. Stranden ytterst på Hoveodden er vurdert å være den mest attraktive badeplassen for friluftslivet.

Toaletter: Uavhengig av reguleringsformål så mener styret at det vil være et stort behov for toaletter og oppfølging av disse hele året på Hove. Det er i dag toaletter med lav tilgjengelighet på Hove camping og i Hove leir. Besøket tilsier en økt kapasitet på toalettfasiliteter med krav om universell utforming, trolig minst 5 stk. Turtelleren i området ligger på rundt 250 000 passeringer per år (<https://www.friluft-sor.no/kart/telleapparater>). Det er vanskelig å anslå hvor mye som er relatert til campingen, men besøket er jevnt høyt også i perioder der campingen ikke er i drift, rundt 250-1000 passeringer per dag.

Servering: Svært mange av våre gjester (brakerundersøkelse 2019) ønsker mulighet for enkel servering på egnede steder i nasjonalparken, dette er ikke spesifisert på lokalitet, men Hove er nok veldig aktuelt.

Telting/overnatting: Det er ikke tillatt å telte/overnatte på Hoveodden (unntatt Hove Camping og Hove Leir) jf de kommunale forskriftene fra 1996. Forbudet ble innført for å unngå forsøpling og særskilt for å unngå tilgrising av turområdene, og all overnatting ble kanalisert til Hove Camping. Hvert år, særlig i høysesong, er det allikevel mange som velger å telte ute i nasjonalpark-delen av Hove.

Nasjonalparkstyret mener at det er uheldig å begrense kapasiteten på Hove Camping/ reguleringsplanområdet på en slik måte at besøkende vil bli henvist til å overnatte ulovlig i verneområdet. Det er vår mening at det er gunstigere for hele Hoveodden dersom all overnatting foregår på campingen der det finnes kapasitet på toaletter, dusjer, renovasjon, brannslukking osv. Særlig 20.juni-20.august bør det åpnes opp for telting på hele reguleringsplanområdet – også sone A, da det er i denne perioden pågangen er størst. Vi støtter en størst mulig fortetting av mer faste enheter opp mot skogen og bort fra sti/strandsone slik reguleringsplanen legger opp til.

Vei til vare- /persontransport: Forvalter har tidligere gitt innspill om å fjerne veien nærmest stranden og heller etablere/ oppgradere vei fra P-plass til restaurant inn mot skogen. Nasjonalparkstyret ser at forslaget er tatt med i administrasjonens forslag, og støtter dette. Ved å flytte veien blir inngrep ut mot verneområdet redusert og det gir en tryggere sone for friluftslivet, særskilt barn, fra p-plass/overnattingsareal og ned mot stranden.

Aktiviteter: Nasjonalparkstyret har i samarbeid med Koster Nationalpark og Skjoldungerens land Nationalpark sett på ulike typer forstyrrelse på sjøfugl og andre verneverdier knyttet til

blått friluftsliv. Nasjonalparkstyret skal ivareta sårbare bestand av sjøfugl, vadefugl og andefugl som bruker Hovekilen både under trekket og i hekkeperioden. Enkelte arter overvintrer.

Vi må også ta hensyn til den varierte bruken av friluftsliv i området, og spesielt at områdes benyttes av mange barn/unge og eldre. Generelt oppfordrer vi til:

- Helårs båndtvang.
- Forbud mot vannskuter.
- 5 knop i hele Hovekilen for motorbåter.
- Forbud mot dregging i ålegressområder.
- Fokus på stille og ikke-motoriserte aktiviteter.
- God tilgjengelighet.

Det er forbud mot el-sykkel i hele verneområdet.

Naturbasert reiseliv kan utøves på mange måter, og vi er avhengige av en god og konstruktiv dialog med dem som eventuelt skal drive overnattingstilbud og aktiviteter i området. Dette omfatter flere aktører rundt Hovekilen. Organiserte aktiviteter er søknadspliktig og må ikke fortrenge utøvelsen av fritt friluftsliv. Både fritt friluftsliv og organiserte aktiviteter kan forstyrre verneverdiene i området.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

(VEDLEGG)

(MOTTAKERLISTE)

Kopi til:

Agder fylkeskommune
Statsforvalteren i Agder
(KOPITILTABELL)

Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Postboks 504	4804	ARENDAL

Høringsuttalelse - Rådet for personer med funksjonsnedsettelse

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse anbefaler at «Mulighetsstudie for Raet Nasjonalpark» legges til grunn for at det tidligere campingområdet og området rundt på Hoveodden blir et flott frilufts- og rekreasjonsområde som er tilgjengelig for alle, inkludert mennesker med funksjonsnedsettelser/bevegelseshemmede.

Hoveodden bør ikke lenger være en plass for overnatting. **Hytter/hotell, campingvogner, bobiler og telt bør knyttes til Hove leir** hvor mulighetene er mange. Der har man også plass til at man kan parkere på området.

Dersom det nåværende forslag til reguleringsplan blir stående, vil det si at parkeringsplassen ved den tidligere campingplassen vil bli fylt opp av Canvas Hove's gjester på bekostning av lokal befolkning.

Mennesker med funksjonsnedsettelse vil i liten grad kunne benytte seg av tretopphytter og Cocooner. Aktiviteter som tilbys vil også i liten grad være tilpasset gruppen vår. Det økonomiske er også et aspekt her for unge uføre.

Dessuten blir det konflikter med Canvas Hove i forhold til brygger og badeplass.

Fra «Mulighetsstudie Raet Nasjonalpark»:

Bading og båter

Strandområdet på Hovedoddens nordside er desidert den mest egnede plassen for bading på Hove. Den universelt utformet badeplassen med baderampe forslår vi derfor å legge til Hoveodden. Stranden er både langgrunn og «jevndyp», beskyttet mot vær og vind med et romslig bakland. Avstand til parkering er akseptabel, og adkomsten kan med relativt få grep gjøres universell.

Dagens brygge og aktivitetene i tilknytting til denne er i konflikt med badeplassen. Dette sett i sammen med utfordringene med å skape en universell brygge, har gjort at vi foreslår å samle båt- og brygge-aktiviteter i bukten ved Strandhuset og ved Hove Leir.

Rådet for mennesker med funksjonsnedsettelse foreslår på dette grunnlaget at Canvas Hove's aktiviteter flyttes Hove Leir og at Hoveodden blir forbeholdt LNF, med de tilpassinger som følger av «Mulighetsstudien», som et rekreasjonsområde, hvor alle kan føle seg inkludert, og som er tilgjengelig for alle uansett funksjonsnivå..

Sak 25/21 Reguleringsplan for Hoveodden - Høring

Bilag i saken:

1. Innspill til reguleringsarbeidet for Hoveodden i Arendal kommune fra Friluftsrådet Sør.
2. Reguleringsplanforslag for: [Del av Hoveodden - Arendal kommune](#)

Bakgrunn for saken:

Arendal kommune har utarbeidet forslag til detaljreguleringsplan for del av Hoveodden etter oppdrag fra Arendal bystyre. Planområdet omfatter et areal på ca. 73 dekar, og ligger på Hoveodden, omsluttet av Raet nasjonalpark. Forslaget følger opp bystyrets vedtak av 5. mars 2020 der det ble vedtatt at området skulle reguleres til naturcamp.

I friluftsrådets formålsparagraf står det blant annet at Friluftsrådet Sør skal arbeide for sikring og tilrettelegging av friluftsområder for offentlig bruk, bidra til at friluftslivet blir en integrert del av kommunenes folkehelsesatsning, avgi uttalelser i viktige saker som berører friluftslivet, herunder plansaker, samt arbeide med andre friluftsoppgaver av regional karakter.

Vurdering:

Hoveområdet er det mest brukte friluftsområdet i vår region. Friluftsrådet Sør installerte en ferdselsteller på Hoveodden i 2015. Antall passeringer lå de første årene mellom 110 000 og 120 000 hvert år. Etter pandemien er bruket doblett, og vi ser allerede nå at besøkstallet for 2021 vil øke i forhold til fjoråret. Det må påregnes ytterligere vekst i årene som kommer på grunn av kraftig befolkningsvekst i forbindelse med batterifabrikken og økt fokus på natur og friluftsliv som kilde til helse og livskvalitet.

Nasjonalparken omgir området som foreslås regulert til naturcamping. Spesielt området sør for det regulerte området har i mange år vært så mye brukt av småbarnsfamilier at slitasjen på vegetasjonen, vikinggravene, og trærne har vært langt høyere enn tåleevnen.

Canvas har vist at de evner å drive naturcamp på en god måte. Spørsmålet er om det er til innbyggernes og kommende generasjoners beste å drive næringsvirksomhet i regionens mest populære friluftsområde? Bystyrets bestilling har vært å regulere området til naturcamp.

Friluftsrådet Sør mener fortsatt at den beste løsningen er om campingområdet tilrettelegges som friluftsområde for allmennheten med plen, benker, bord og grillplasser, for å avlaste områdene utenfor og bli en del av nasjonalparken med eget senter, kiosk, kafedrift og sanitæranlegg.

Så til selve reguleringsplanforslaget:

Friluftsrådets vurdering er at foreslått areal til naturcamping er for stort. Næringsliv og turisme prioriteres framfor natur, helse og livskvalitet for fastboende i regionen. Omleggingen av veien og utfasingen av det asfalterte parkeringsarealet oppleves som positive tiltak, men tapt parkeringsareal må kompenseres. Forløperen for Friluftsrådet Sør, Arendalsregionens friluftsråd, kjempet en lang kamp på 90-tallet for å få utvidet parkeringsarealet på Hove. Å redusere parkeringsarealet vil være å gå baklengs inn i framtiden. Hove er ikke bare et lokalt friluftsområde som man sykler eller går til, men et utfartsområde for hele regionen. Klimamessig er det heller ikke holdbart å argumentere for redusert parkeringsareal når

kollektivtransporttilbudet enten ikke finnes eller er dieselbasert, og en stadig større andel av bilparken er el-biler.

Friluftsrådets innspill til foreslått reguleringsplan for Hoveodden er primært at hele formålet endres til LNF-F, og innlemmes i nasjonalparken, sekundært at:

Det meste av A1 (nordøstre del) reguleres til P

B1 endres til C

Deler av B2 reguleres til KOMB 4 (framtidig nasjonalparksenter) resten endres til C

B3, B4 og C endres til Na

B6 kan med fordel reduseres noe i sør.

Det må etableres flere større bål-/grillplasser, med tilhørende bord og benker i Na, slik at besøkende kanaliseres bort fra sårbare områder i nasjonalparken. Bål-/grillplasser i Na merkes for allmennheten. Styret for Raet nasjonalpark anmodes om å innføre totalforbud mot bålbrekking og grilling i nasjonalparken hele året.

Forslag til vedtak:

Friluftsrådet Sør foreslår at hele området reguleres til LNF-F, og innlemmes i nasjonalparken. Sekundært at foreslått reguleringsplan til naturcamp endres på følgende områder:

- Det meste av A1 (nordøstre del) reguleres til P
- B1 endres til C
- Deler av B2 reguleres til KOMB 4 (framtidig nasjonalparksenter) resten endres til C
- B3, B4 og C endres til Na
- B6 reduseres noe i sør, for å danne en buffersone som Na mot kyststien.

Det etableres flere større bål-/grillplasser, med tilhørende bord og benker i Na. Disse merkes for allmennheten.

Vedtaket ble enstemmig vedtatt.

Arendal kommune

postmottak@arendal.kommune.no

Hove, 2.desember 2021

Høring – reguleringsplan del av Hoveodden

Hove Drifts- og Utviklingsselskap AS (HDU) har ansvaret for drift og utvikling av Hoveområdet, og ivaretar eierrollen til Arendal kommune. Driften av Hoveområdet finansieres gjennom forretningsdriften i Hove Leirsenter og Hove Camping (nå Canvas Hove). Ved etableringen av Raet nasjonalpark har selskapet ønsket å gjøre den forretningsmessige delen mer miljøvennlig og bærekraftig, og vi har ønsket en bedre estetikk, slik at driften «snakker» godt med nasjonalparken.

HDU vil gi sin støtte til reguleringsplanforslaget, som vi mener på en god måte tar vare på de samlede interessene i området, og de intensjonene som har vært lagt til grunn for den fremtidige driften.

Da HDU i egen regi drev Hove Camping, opererte vi med en kapasitet på ca 150 faste vognplasser med mulighet for å bygge ut plattinger. I tillegg var det ca 40 vogn/bobilplasser til døgngjester. Og det var ca 60 teltplasser og 22 utleiehytter.

Til sammen beregnet vi at det var opp mot 600 gjester som overnattet samtidig i høysesongen. Ved at det var så mange faste gjester, var det et høyt antall boende der også i skuldersesongene.

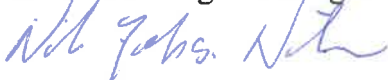
Kapasiteten som foreslås, gir et betydelig mindre fotavtrykk. Dette gir en bedre opplevelse for besøkende og alle brukere av Hoveområdet. Vi mener likevel det bør kunne tillates et større areal til midlertidig telting innenfor grøntstrukturen. Det vil kun være i bruk i de travleste ukene om sommeren. Det vil redusere «villcampingen» i nasjonalparken og friområdene.

For å sikre HDU sin evne til å ta vare på de viktige friområdene på Hove, hadde det vært ønskelig med noe mer kapasitet. Den foreslåtte kapasiteten er betydelig redusert fra det som har vært. Men det skal være mulig å få til en lønnsom drift når det nå er mulig med helårsdrift.

HDU vil understreke viktigheten av å ha et forsvarlig økonomisk driftsgrunnlag på campingområdet. Inntjeningen derfra finansierer vår satsing på friområdene på Hove. Drift og vedlikehold av strender, offentlige bryggeanlegg, stier, parkeringsplasser og renovasjon blir utført med midler opptjent av forretningsdriften. Vi har ansatte som fører tilsyn med friområdene hele året, og passer på at det ikke oppstår brukerkonflikter og at området blir tatt vare på.

Med vennlig hilsen

Hove Drifts- og Utviklingsselskap AS

Nils Johannes Nilsen

Styreleder

Arendal – 04.12.21

Arendal kommune
Postboks 123
4891 Grimstad
postmottak@arendal.kommune.

Vedrørende reguleringsplan for del av Hoveodden.

Høringsinnspill fra Norsk ornitologisk forening, avdeling Aust- Agder.

Det nye planforslaget åpner for totalt 125 overnattingsenheter. Dette kan være hytter, overnattingsrom i restaurantbygget og permanente telt. I tillegg kan det settes opp medbragte telt og det nevnes at det kan bli så mye som 210 overnattingsenheter. Vi tror tilrettelegging for en slik økning av overnattingsenheter vil medføre en økning av belastningen for fugler og natur i området. Vi er derfor imot at planen vedtas. Reguleringsplanen kan *ikke* regulere økning av aktivitet og derfor må dette ses i sammenheng.

Utdyping av våre argumenter:

Hoveodden, Hovekilen og Nasjonalparkområdet rundt er allerede utsatt for en enorm belastning med dagsbesøk og menneskelig aktivitet. Vi erfarer at dagens bruk har medført en økning av vannaktiviteter/aktivitet i hundremetersbeltet. Vi er veldig bekymret for at dette vil øke gjennom hele året da det i reguleringsplanen legges opp til overnattingsenheter med vann/varme.

I tillegg til den sterkt truede makrellterna som hekker i Hovekilen, er det mange trekkfugler som bruker Hovekilen, Hoveodden og Nasjonalparkområdet rundt som rasteplasser i trekkperioder. *For eksempel arter som heilo -sterkt truet, steinvender og sandløper – begge to sterkt truet. (Kilde: Artsdatabanken.)*

Mange vannfugl som bruker området til vinteropphold. *Det gjelder for eksempel sjøorre, svartand, ærfugl og gråmåke som alle er oppført som sårbare arter. (Kilde: Artsdatabanken)* Sjøorra er sterkt knyttet til langrunne områder med sandbunn den tiden den oppholder seg i saltvann, det vil si $\frac{3}{4}$ av året.

Dersom det blir enda større trafikk i disse områdene, og i Hoveskogen, vil dette kunne forstyrre fuglene i matsøket og rasting. Vi vil derfor sterkt fraråde dette.

Når Arendal kommune overtok Hoveområdet forpliktet kommunen seg til å legge til rette for naturvern hensyn. Vi ber derfor politikerne i Arendal bystyre om å gjøre dette gjennom å fatte et vedtak om at hele campingområdet på Hoveodden må innlemmes i Raet nasjonalpark. Allmenhetens interesser vil også ivaretas gjennom å innlemme området i nasjonalparken.

Norsk Ornitologisk forening, Aust-Agders anbefalinger i regulering av campingområdet på Hoveodden:

- Campingområdet må gjennom supplerende vern innlemmes i Raet Nasjonalpark. For å få dette til må inngrep reverseres slik at området oppfyller kravene til hva som kan tillates i en nasjonalpark. Tilrettelegging for besøkende, f.eks. med informasjonstavle, stier, kafedrift m.m. må skje i henhold til besøksstrategien til Raet nasjonalpark. Camping kan foregå i Hoveleiren.
- Den nest beste løsningen for naturmangfoldet er at området reguleres til et landbruks-, natur- og friluftsområde der man gjør det man kan for å bygge opp under verneformålet i den omkringliggende nasjonalparken.

Uansett hvilken løsning man velger er det viktig at reguleringen ikke legger til rette for økt aktivitet i Hovekilen, Nasjonalparkområdet rundt og hundremetersbeltet. Disse områdene er svært viktige under fugletrekket og er viktige matplasser for vannfugler gjennom året. Det er også en naturtype som er under sterkt press i hele Europa.

Vi ber om at Arendal kommune følger våre råd slik at man unngår tiltak som kan stride mot Naturmangfoldlovens forvaltningsmål for arter slik de er beskrevet i kap. II § 5:

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Vi håper Innspillene våre kan bidra til gode beslutninger for naturmangfoldet.

Vennlig hilsen

Mette Berg Nielsen
Leder
Norsk Ornitologisk forening, avd. Aust-Agder

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Arendal kommune
Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Dato: 06.12.2021
Vår ref: 19/02638-4
Deres ref:

Uttalelse til offentlig ettersyn av reguleringsplan for del av Hoveodden i Arendal kommune

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 13. oktober 2021.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnytting av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om planen

Formålet med planen er å tilrettelegge for campingvirksomhet, hvor alle installasjoner skal kunne fjernes uten varige spor. Arendal kommune er ansvarlig for utarbeidelsen av risiko og sårbarhetsanalysen.

Uttalelse fra DMF

DMF ga uttalelse uten merknad til varsel om oppstart av planen 26.06.2019. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i området siden vår uttalelse. DMF har dermed ikke merknader til offentlig ettersyn av reguleringsplan for del av Hoveodden i Arendal kommune.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad
seksjonssjef

Kristine Stenvik
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Kristine Stenvik

Mottakere:

Arendal kommune

Postboks 123

4891 GRIMSTAD

KYSTVERKET

ARENDAL KOMMUNE
Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Deres ref.:
19/5218-196

Vår ref
2021/9378-3

Arkiv nr

Saksbehandler
Aase Kristin Eikenæs
Marthinsen

Dato
07.12.2021

Uttalelse til offentlig ettersyn - detaljreguleringsplan for del av Hoveodden - Arendal kommune - Agder fylke

Vi viser til brev datert 11.10.2021 vedrørende offentlig ettersyn av detaljreguleringsplan for del av Hoveodden i Arendal kommune.

Formålet med planen er å legge til rette for campingvirksomhet.

Kystverkets ansvar

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning og jobber for en effektiv og sikker sjøtransport gjennom å ivareta transportnæringens behov for framkommelighet og effektive havner. Kystverket deltar i planmedvirkning og utøver myndighet etter havne- og farvannsloven.

Merknader fra Kystverket

Planområdet omfatter landarealer på Hoveodden på Tromøya. Kystverket kan ikke se at planarbeidet vil ha betydning for våre interesser. Vi har av den grunn ingen merknader til offentlig ettersyn av planen.

Med hilsen

Jan Morten Hansen
avdelingsleder

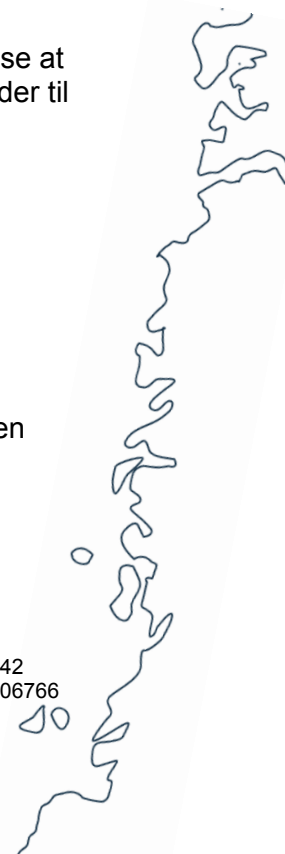
Aase Kristin Eikenæs Marthinsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

Eksterne kopimottakere:
Statsforvalteren i Agder

Postboks 504

4804

ARENDAL

From: Andersen, Lill-Anita
Sent: 8. desember 2021 23:58
To: Postmottak Arendal kommune
Subject: Merknader til planforslaget Hoveodden
Attachments: 20211208141820.pdf

Categories: EOR

Merknader til planforslaget Hoveodden (ref. saksnummer 2019/5218)

Sandum og omegn velforening har Hove innunder sitt geografiske område og det er derfor naturlig at vi sender en uttalelse ang. planforslaget om campingområdet på Hoveodden.

Vi har hatt to medlemsmøter hvor planforslaget ang. Hoveodden har vært tema.

Som ellers i kommunen, er meningene mange og følelsene sterke når det kommer til dette området.

På siste medlemsmøte hadde vi en avstemning der 13 stykk stemte for planen, 25 stemte mot, ønsker LNF, og 5 avholdt seg fra å stemme. Velforeningen har 140 betalende husstander, dvs. ca. 200 medlemmer.

Hoveodden og Raet nasjonalpark er et av Arendals mest brukte friluftsområder og det gjenspeiler seg i trykket vi opplever daglig. Det har alltid vært mange som har brukt Hoveområdet både til trening og til friluftsliv for øvrig. Vi opplever at trykket har økt de siste årene, og kanskje spesielt under koronaepidemien, der det mere enn noen gang har vært viktig med frisk luft, naturopplevelser og romslig med plass rundt seg, slik at det var mulig å treffe andre mennesker på en forsvarlig måte.

Innbyggerne her ute ønsker i denne sammenheng at det vurderes en områdeplan. En plan som ikke bare innbefatter Hoveområdet, men også et utvidet geografisk område, større deler av øya, da utbygginger av forskjellige slag, vil påvirke trafikk og mengde mennesker som ønsker å besøke Hove/Spornesområdet.

Økt trafikk og fart er et tema som beboerne her ute har vært opptatt av lenge. Vi ønsker derfor at det blir fortgang i fullføringen av gang- og sykkelveien helt fram til Hove. Andre trafikktiltak som utbedring av krysset på Sandum og redusert fart er også ønskelig. Tilførselsveier og dimensjonering av disse, er også viktig å ha med i en overordnet plan som ser et videre geografisk område i sin helhet.

I et folkehelseperspektiv, er bruken av Hoveodden og strendene der ute, et viktig fokus!

Vi ønsker at det også i framtida skal være mulig å komme på dagstur hit for Arendals innbyggere og andre besøkende. I den forbindelse er parkering en bekymring. Eksisterende parkering på Hoveodden er i dag ofte mer enn full på de fine dagene. Det er ønskelig at det gjøres tiltak som forbeholder dagsturisme egen parkering.

Gruppen som stemte for LNF område på Hoveodden, begrunner dette med vedlagt dokument.

Sandum og omegn velforening

Ved leder

Lill-Anita Andersen

Forslag til uttalelse til Arendal kommune

Sandum og Omegn Velforening som representerer vel 200 medlemmer i området fra Flangeborg til Hefte og fra Brekka til Bjelland, har på medlemsmøte 17. november 2021 besluttet å gå inn for at Hoveodden reguleres til friluftsmål. Dette innebærer at en ønsker en reguleringsplan etter konsekvensanalysens alternativ 2, at området tilbakeføres til naturområde med tilrettelegging for tradisjonelt friluftsliv, - som et LNF-område. Vellet mener dermed at en da også følger opp avtalen fra 1994 da kommunen overtok hele Hove-området og der det het: «...Videre forplikter kommunen seg til å legge forholdene til rette for at allmennhetens friluftsinnteresser, naturvern hensyn og leirskole/friluftsinnteresser ivaretas.»

Sandum og Omegn Vel er dermed uenig i Arendal bystyres flertallsvedtak som bl.a. legger opp til 125 campingenheter, større anleggs- og gravevirksomhet og økt privatisering og kommersialisering av Hoveodden som følge av avtale mellom Canvas Hove A/S og Dyreparken Utvikling A/S. Hoveodden bør heller bevares som rekreasjonsområde for alle, og på sikt gjøres til en del av Raet Nasjonalpark. Behovet for campingvirksomhet bør eventuelt kunne dekkes i Hove leir.

Ønsket om å gjøre Hove til en turistdestinasjon i norsk og internasjonal sammenheng vil sammen med Arendal Herregaards stadig gjentatte behov for å utvikle bedriften til resort-område i stor skala, åpne for ytterligere press. Sandum og Omegn Vel har flere ganger understreket behovet for å begrense motorisert trafikk og legge til rette for sykkel- og gangtrafikk og økt kollektivtransport til Hove. Dette har man til nå ikke fått respons for, snarere tvert imot. Vi krever, også på vegne av fastboende og våre medlemmer, at en nå tar tilbørlige hensyn til slike krav og at det settes fortgang i arbeid med en kommunedelsplan for hele Hove-området.

Forslagsstiller Eirik Sørsdal

From: Kristoffer Lyngvi-Østerhus <kristoffer@ezens.no>
Sent: 8. desember 2021 12:35
To: Postmottak Arendal kommune
Subject: Innspill regulering Hoveodden
Attachments: 2021 11 17 - Innspill reguleringsplan ASF.docx

Categories: JB

Hei

Se vedlagt dokument for innspill til reguleringsplan Hoveodden fra styret i Arendal Seilforening og ASF Brettgruppe.

For styret i Arendal Seilforening

Kristoffer A. Lyngvi-Østerhus
Styreleder ASF
+47 46 46 58 79

Naturvernforbundet i Arendal

Arendal 20. desember 2021

Til

Planavdelingen, Arendal kommune

Høringsuttalelse til forslag til detaljreguleringsplan på del av Hoveodden

Vedlagt følger Naturvernforbundet i Arendals høringsuttalelse til forslaget til detaljreguleringsplan. Uttalelsen består av et kort sammendrag og selve uttalelsen.

Høringsuttalelsen har disse delene:

1. Om strandsonen
2. Om atkomst og parkering
3. Om campingdelen
4. Om vurdering etter naturmangfoldloven (nml) §§ 8-12
5. Kommentarer til saksbehandlingen

Spørsmål om uttalelsen kan rettes til Jørgen Ubisch, bevoeya@gmail.com, 958 85 634

For Naturvernforbundet i Arendal

Ole Peder Tverdal
leder

Jørgen Ubisch
forfatter

Høringsuttalelse til forslag til detaljreguleringsplan på del av Hoveodden

Sammendrag

Campingområdet må på sikt innlemmes i Raet nasjonalpark og Arendal kommune må legge til rette for at det kan skje ved å regulere til LNF. Arendal kommune bør arbeide for at campingområdet blir en del av nasjonalparken.

Kommersiell camping må legges til Hove leir og i hvert fall ikke vest for servitutt- grensa (Såta – Glasshuset).

Høringsforslaget åpner for en kommersiell campingvirksomhet med svært omfattende infrastruktur og mange varige tiltak. Det er virksomhet som vil rasere skogen på campingområdet.

Planen er i realiteten en plan for hotell drift på campingområdet med Raet nasjonalpark som et uteområde som bla kan brukes til vannsportsaktiviteter.

Det er registrert 213 fuglearter, herav 49 rødlista, på Hoveodden og i Hovekilen. Før det er vist at naturen på Hoveodden kan tåle den foreslåtte campingvirksomheten og de aktivitetene som følger, må føre var prinsippet i naturmangfoldloven (nml) brukes. Reguleringsforslagets campingdel må avvises.

Campingforslaget må også avvises fordi et vedtak om camping på campingområdet kan åpne for ytterligere nedbygging av Hoveodden. En detaljreguleringsplan regulerer ikke alle sider av campingvirksomheten og kommunen har mistet viktig kontroll av campingvirksomheten ved aksjekapitalutvidelsen i Canvas Hove.

Strandsonen bør være mest mulig fri for inngrep. Det er bra å transformere den eldste p-plassen og nåværende asfalterte atkomstvegen til kafeen. Veggen bør omdannes til en universelt utformet sti og p-plassen til et parklignende område. Øvrige sjikanøse stengsler og tiltak i strandsonen bør fjernes.

Det bør etableres et offentlig toalett enten i underetasjen på kafeen eller i den tidligere atkomstkiosken. Kiosken bør ikke utvides.

Det bør lages en ny atkomstveg til kafeen slik som planforslaget viser.

Konsekvensutredningen (KU) ble laget før detaljreguleringsplanen. Konsekvensutredningen hadde som forutsetning en mye mindre utbygging. Konsekvensutredningen mangler bla vurdering av konsekvensene for furuskogen på campingområdet og hva en utbygging vil bety for Raet nasjonalpark. Det må lages en ny KU.

Da Tromøy og Arendal kommune kjøpte friluftsområdet i 1939 ble det tinglyst en servitutt som bestemte byggeforbud og drift av skogen på campingområdet. Denne servitutten er ikke slettet, men kommunen mener at den ikke gjelder. Servitutten er ikke til hinder for å vedta reguleringsplanen, men de som har rettslig klageinteresse kan prøve servitutten i retten dersom kommunen gir byggetillatelse på campingområdet.

Det forventes at kommunen arbeider for at en større del av de ca 350 000 årlige besøkende på Hoveodden kan bruke andre transportmidler enn personbil.

Høringsuttalelse til forslag til detaljreguleringsplan på del av Hoveodden

Innledning

Hoveodden er et verdifullt naturområde lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er ikke et uberørt naturområde. Bøndene på Hoveodden har hatt dyr på beite og drevet skogen. Det har vært tatt ut masser og kommunen har hatt en fylling der. Under krigen gjorde tyskerne betydelige terrenginngrep.

Folk har campet og danset på Hoveodden i mer eller mindre organiserte former. Hoveodden har vært og er et svært populært område for turgåing og bading. Det har vært menneskelige aktiviteter her siden Hoveodden steg opp av havet. Sjøl om det har vært mye menneskelig aktivitet på Hoveodden, er det fortsatt mye verdifull natur å ta vare på. Det er derfor Raet nasjonalpark er blitt opprettet.

Den største trusselen mot naturmangfoldet er arealendringer. Tapene av naturmangfold de siste tiårene er dramatiske, jf. FNs naturpanels rapport. Også lokalt tapes naturmangfold. Arendal har f.eks. bygd ny motorveg i bymarka, hogd skogen og laget er stort industriområde på Bråstad, begynt å planere en enorm tomt til batterifabrikk på Heftingdalen, vedtatt nedbygging langs Nidelva på Tangen og nedbygging av skogen på Krøgenes nord. På SABIMAs liste over hvordan kommunene beskytter sin natur, er Arendal rangert som nr. 300 av 356 kommuner. Kun 56 kommuner beskytter sin natur dårligere enn Arendal. Den norske rødlista viser at arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold.

For å bremse tapet av naturmangfold må det tas kontroll over arealbruken. Forbruket av naturareal må reduseres. Før kommunen tar i bruk nytt naturareal må kommunen fortette og gjenbruke allerede brukt naturareal. På sikt må kommunen ha som mål å bli arealnøytralt. Vi må ta vare på naturmangfoldet ved å bli arealnøytralt på samme måte som vi skal ta vare på klimaet ved å bli karbonnøytralt.

Mange ønsker å campe på Hoveodden. Kommunen kan legge til rette for at det skjer i Hove leir. Der er det allerede lignende aktiviteter og leieren har infrastruktur og installasjoner. I leiren finnes også nok arealer som egner seg godt til kommersiell camping.

Vi er nå i FNs tiår for naturrestaurering. Det passer bra å restaurere campingområdet slik at det kan bli en del av nasjonalparken. Campingområdet ble som kjent holdt utenfor nasjonalparken med begrunnelsen at det var for mye infrastruktur på området.

Arendal kommune må konkretisere hvordan den skal ta vare på naturen på Hoveodden. Oppgaven er å følge opp det nasjonale naturvernet i nasjonalparken som er en videreføring av det nasjonale naturvernet som var i landskapsvernområdet. Arendal kommune må ha i mente FNs varsler om endret klima, temperatur, havstigning, stadig mer ekstremvær og akselererende naturtap

Naturvernforbundets prinsipielle standpunkt er at campingområdet skal inn i Raet nasjonalpark. Det er greit å ha kommersiell camping i leirområdet. Kommunens oppgave må være å legge til rette for at campingområdet kan bli en del av nasjonalparken. Campingområdet må reguleres til LNF.

Telting på campingområdet må styres av friluftsløven og etter hvert nasjonalparkens bestemmelser. Med utgangspunkt i at skjærgårdsparken, landskapsvernet og nasjonalparken har innskrenket folks rettigheter på Hoveodden, er det strengt å ha et generelt forbud mot telting på campingområdet.

Denne typen overnatting gir også betydelig mindre negativ påvirkning på naturen enn den overnattingen som planforslaget åpner for.

Om strandsonen

Om iskiosk, toalett, kafe og hotellrom på Hoveodden

Mulig ny campingplass vil få ny atkomst nær den store p-plassen.

Planforslaget åpner for at det ved atkomstkiosken til den nedlagte campingplassen, kan settes opp et toalettbygg og en kiosk. Toalettbygg kan ha et bebygd areal (BYA) på 80 m² og kiosken kan ha et BYA 60 m². Atkomstkiosken ligger 41 m fra sjøen.

På den nedlagte campingplassen lå service/toalettbygget mer enn 100 m fra sjøen.

Mulighetsstudien for universell utforming foreslår et toalettbygg på ca 20 m² for allmennheten der hvor atkomstkiosken ligger.

Atkomstkiosken er på 30 m² og kan kanskje omdannes til et toalettbygg.

I planforslaget mangler en vurdering av om toalettanlegget kunne vært plassert i kafebygget og om det er nødvendig med en stasjonær iskiosk. Kanskje mobil iskiosk som kan dras ut av strandsonen utenfor sesong, ville vært bra nok.

Planforslaget øker nedbyggingen av strandsonen. Dette på tross av at retningslinjene for forvaltning av strandsonen er blitt stadig tydeligere på at strandsonen ikke skal bygges ned.

På Storesanden og Randvika i Grimstad kommune er strandvernet derimot blitt styrket. Her er tidligere campingdrift blitt avviklet. Kiosker, kafeer og service/toalettbygg er blitt revet.

Det er satt opp et lite nytt toalettbygg på 12 m² og en gammel utedo er blitt beholdt. Is selges fra en jolle med kjøleboks. Disse strendene som er en del av nasjonalparken, fungerer i dag utmerket som et friluftsområde.

Canvas Hove bygde i 2019 og 2020 diverse bygg rundt atkomstkiosken uten tillatelse. Kommunen ettergodkjente tiltakene i 2021. Naturvernforbundet gjorde kommunen oppmerksom på de ulovlige tiltakene i 2020 og har klaget på tillatelsen. Klagen er ikke behandlet.

Planforslaget har fortsatt et lager av båter og utstyr i strandsonen, D1. Mer om lagerområdet i vurderingen av campingdelen.

Forslaget til reguleringsplan åpner også for at kafebygget kan økes til BYA på 300 m². Bygget kan ha 2 etasjer og hotellrom. Mønet kan maksimalt være 12,5 høyere enn havet. I dag er kafeen på BYA 210 m² og mønet ligger 12 m over havet. På det nærmeste er kafeen 95 m fra sjøen og terrassen ligger nærmere sjøen.

Det mest betenkelige med forslaget er at det åpnes for hotellrom som seinere kan åpne for flere hotellrom. Et nytt Fevik strandhotell på Hoveodden?

I 1939 ble det tinglyst en byggeforbudservitutt på campingområdet. Denne byggeforbudservitutten gjaldt utvilsomt før staten ga området til Arendal kommune. Mens staten eide ble atkomstkiosken, campinghyttene, ny resepsjon og det tidligere servicebygget bygd etter byggesaksbehandling og tillatelser fra Tromøy og Arendal kommune. Hvorfor stoppet ikke kommunene som forvaltet servitutten, disse byggene? Ville planforslaget kommet dersom denne delen av Hoveodden hadde vært ubebygd?

Om atkomst og parkering

Telleapparatet ved Hovestranden teller hvert år ca. 250 000 besøkende. Mange som er på tur på Hoveodden, går andre steder enn forbi dette telleapparatet. Sannsynligvis er det årlig mer enn 300 000 på tur på Hoveodden. Ettersom det er dårlig bussforbindelse til Hoveodden, spesielt i helgene, kommer de aller fleste i personbil.

Det siste stykket fra Sandumkilen har ikke gang- og sykkelsti. Spesielt på store utferdsganger er det

usikkert å sykle eller gå til Hoveodden.

Kommunen kan sikkert få til en mer klima og miljøvennlig atkomst til Hoveodden.

Det er store p-plasser i Hoveleiren og nord for campingområdet. Når det er godt vær, er de to plassene nord for campingen overfylt.

Reguleringsplanen foreslår at det på ny campingplass ikke skal anlegges en egen p-plass. Ansatte og besøkende skal bruke p-plassen nord for campingområdet. P-plassen som er opparbeidet for offentlige midler bevilget for å fremme friluftsliv, har en kapasitet på ca 100 biler. Bystyret har bestemt at det kan tillates i overkant av 200 campingenheter. Mesteparten av camperne vil komme med personbil. Det er en dårlig løsning å ha kapasitet til 100 biler når det er behov for plass til mellom 300 og 400 biler. Løsningen undergraver mer enn 70 års tilrettelegging for å bruke Hoveodden som et friluftsområde og naturområde. Løsningen er i strid med tilretteleggingen for og adgangen til enkelt friluftsliv i nasjonalparken.

Når det reguleres til bebyggelse og anlegg/utleiehytter/campingplass, er regelen at det i planen skal avsettes areal til parkering. Slik må det også være i denne planen. Det er urimelig at kommunen skal subsidiere parkering til et privat kommersiell driver på bekostning av innbyggernes mulighet til friluftsliv.

Størrelsen på en ny p-plass på campingområdet må vurderes ut fra belastningen på klima, miljø og natur. Muligheten for parkering innafor campingområdet kan begrense antall campingenheter.

Planforslaget foreslår å avvikle den eldste p-plassen nærmest sjøen. Det er bra. Når p-plassen forsvinner, evt. erstattes av noen benker, grillplasser og lekeapparater, blir det det grønne beltet langs sjøen bredere. Enkel tilrettelegging her, kan redusere den kraftige slitasjen på rullesteinstrendene og verneskogen.

Planen foreslår ny atkomst til kafeen utenfor strandsonen og at nåværende asfalterte veg fjernes. Dette er gode grep.

Men for å få god universell utforming på atkomsten til kafeen og stranda, bør asfaltvegen ikke fjernes helt, men omdannes til en asfaltert sti. Dimensjonert for rullestoler og barnevogner. For å sikre at ny atkomstveg blir bygd, må rekkefølgebestemmelsene endres slik at de sikrer at den nye atkomstvegen blir et av de aller første tiltakene på campingområdet. Rekkefølgebestemmelsen som er foreslått, sikrer ikke på noen måte at ny atkomstveg og universelt utformet sti blir bygd. For å bygge ny atkomstveg må ca. 30 trær fjernes

Om campingdelen

Om campinghyttene

Naturvernforbundet mener at både yurtene og eggene i trærne er søknadspliktige tiltak. Ettersom de nå har vært der i mer enn to år, er de permanente tiltak etter plan og bygningsloven.

Naturvernforbundet mener dette etter gjennomgang av de relevante bestemmelsene i loven, veilednings- og tolkningsdokumenter til Direktoratet for byggkvalitet og Kommunaldepartementet. I motsetning til alle andre, mener kommunen at yurtene og eggene ikke er søknadspliktige.

Ved befaringen på campingområdet i september opplyste kommunens saksbehandler om at det kom nye regler for campingplasser fra 2022.

Det har vært vanskelig å finne ut noe om de nye reglene. Fagfolk har lenge ment at brannsikkerheten på campingplasser ikke er god nok. De har foreslått at det må gjøres endringer i teknisk forskrift slik at forskriften sikrer god nok brannsikkerhet. Forslag til nye bestemmelser for campingplasser har vært ute på høring, når det blir nye regler er usikkert. Det kan også være et spørsmål om det som er beskrevet i planen er camping eller utleiehytter.

Det er ingen tegn til at gjeldende regler om søknadsplikt vil bli endret. Det vil fortsatt være dagens regler i loven og saksbehandlingsforskriften som gjelder og bestemmelsene om søknadsplikt kan ikke omgås eller endres med en reguleringsplan.

Dagens regler er at tiltak som skal stå i mindre enn to måneder, er ikke søknadspliktige. Det samme gjelder campingvogner som er midlertidig plassert.

Tiltak som skal stå mellom to 2 mnd. og to år er midlertidige tiltak som skal oppfylle lovens materielle krav, men har enklere saksbehandling. Tiltak som skal stå i mer enn to år, er permanente tiltak med vanlig saksbehandling.

De fleste av de nye campingenhetene vil på samme måte som de eksisterende hyttene, være permanente søknadspliktige tiltak. Hytter med overnattingsmulighet. Om de kan flyttes med konteinertruck eller stor lastebilkran eller bygges på stedet kan ikke bestemmes i reguleringsplanen. Campingvogner og bobiler som står på samme sted i mer enn to år og kobles til strøm, vann og avløp vil også være permanente søknadspliktige tiltak. For å få plass til hyttene må nærmere 100 store trær fjernes.

I KUen står det at den nedlagte campingen hadde en kapasitet på 280 enheter. 21 campinghytter, 130 plasser til bobiler / campingvogner på sesongkontrakt, 80 plasser til bobiler / campingvogner på drop-in og 50 teltplasser. Registrert belegg var typisk mellom 100 og 110 campingenheter med sesongkontrakt og i tillegg opp til 40 korttidsopphold. Det beste året var belegget 148 enheter.

I KUen er alternativet full camping satt til 175 enheter og camping light til 125. Planforslaget har mer enn 200 enheter

En betydelig del av den skisserte campingen kan best betegnes som en «landsby» med utleiehytter. Naturvernforbundet er imot en slik landsby med utleiehytter på Hoveodden.

Naturvernforbundet vil minne om at på Gjeving fikk hotellet etter mye diskusjon lov til å bygge mange utleiehytter for å bedre økonomien og sikre arbeidsplasser. Som følge av en økonomisk krise for hotellet og muligheten for tap av arbeidsplasser, ble mange av utleiehyttene plutselig private hytter. Noe som absolutt ikke skulle skje, skjedde.

Dersom servitutten fra 1939 fortsatt virker, kan det ikke bygges nye søknadspliktige hytter på campingområdet.

Et overslag viser at dersom hyttene skal kobles til vann og avløp vil det kreve 2400 m med vann og avløpsgrøfter. Disse må vurderes som irreversible inngrep i strandengen og kan føre til at trærne kan tørke ut. Grøftene vil kreve at mellom 50 og 100 store trær må fjernes. Det er også i strid med servitutten.

Siktsonen på tvers av odden er et godt grep som gjør det lettere å se Raets oppbygging og naturmangfold. Siktsonen kan også fordele de besøkende, turgåere osv på en måte som skåner mer sårbare områder. Men bredden på sonen er for liten og har i løpet av utarbeidingen av planen blitt stadig smalere. Avstanden mellom de to campingområdene er nå 40 m. I KUen som ble laget før planen, er bredden angitt til 50-100 m, se fig 19. Det er også betenkelig å regulere for camping på begge sider av siktsonen. For besøkende vil det være lett å oppfatte siktsonen som et område som tilhører campingområdet og ikke for dagsbesøk.

Planforslaget åpner for inntil 85 telt og flere tretopphytter i siktsonen og resten av naturområdet. Dette vil fortrenge vanlig turgåing. Sannsynligvis vil det være behov for et servicebygg for med vaske- og kokemuligheter, dusjer og toaletter for de som camper i telt. Planforslaget viser ikke plassering for et slikt bygg.

Det er behov for rasteplasser og bålplasser som kan redusere konkurransen om bålplassene på utsiden og redusere bålbrenning som ødelegger rullestein og svaberg eller er brannfarlig. Disse rasteplassene må etableres på campingområdet. For at disse rasteplassene skal kunne konkurrere med rasteplassene i nasjonalparken, må de kunne tilby kvaliteter som fint landskap, tumleplass for unger og bedre klima enn utsiden. Området med siktsonen synes å inneholde disse kvalitetene, men camping på området mot vest gjør siktsonen for trang.

I dag har Canvas Hove et ganske stort lager for båter, seilbrett og utstyr ved den tidligere atkomstkiosken. (Tidligere lagret Canvas Hove og Arendal seilforening seiljoller i nasjonalparken i strid med nasjonalparkforskriften. Naturvernforbundet klaget på lagringen og jollene ble flyttet inn på campingområdet) Canvas Hoves lager ligger i strandsonen og er et sjikanøst stengsel. I planforslaget er det avsatt plass til lageret i område D1. Dette området ligger fortsatt i 100 m beltet og vil fortsatt være et sjikanøst stengsel for ferdsel på tvers av Hoveodden. Området er for verdifullt til å brukes til lager og bortsetningsplass. Samtidig regnes området som sårbart mot naturinngrep. Et område for slikt utstyr bør plasseres nord og øst for siktlinjen.

Om vurdering etter nml §§ 8-12

Innledning

Campingområdet og nasjonalparken har forskjellig forvaltning. Nasjonalparken er et område som er vernet med hjemmel i naturmangfoldloven (nml). Campingområdet har kommunen leid ut til Canvas Hove. Men begge er en del av den samme endemorenen som ble avsatt på slutten av siste istid. Områdene inneholder til dels samme geologi, naturtyper og dyreliv. Besøkende på Hoveodden ferdes fritt mellom de to forvaltningsområdene.

Den største forskjellen på områdene er at campingområdet inneholder hverken strand eller sjø. Men besøkende i campingområdet benytter i stor grad disse områdene i nasjonalparken. Av dette følger at belastningen på naturen både på campingområdet og i nasjonalparken må tas med i vurderingene. Det som reguleringsplanen tillater på campingområdet, vil få konsekvenser for naturen i nasjonalparken. Å inkludere området rundt campingplassen (nasjonalparken) i vurderinger av naturbelastningen vil være i samsvar med nml §§ 10 og 49.

Konsekvensanalysen til planforslaget (KU) mener også at tiltak på campingområdet påvirker naturen i nasjonalparken og har tegnet inn på kartet det de kaller influensområdet, se s. 6. Men influensområdet i sjø mye mindre enn det området som brukes av seilbrett, seiljoller og andre småbåter som leies ut av campingdriverne.

Dessverre går det ikke å overlate til nasjonalparken å regulere aktivitetene i nasjonalparken. Nasjonalparkforskriften mangler hjemler for å hindre aktiviteter og tiltak som er en trussel mot naturen i nasjonalparken. I tillegg har nasjonalparkstyret vist liten vilje til å bruke de hjemlene de faktisk har. Naturvernforbundets klager på aktiviteter har vist at det er lett å komme rundt nasjonalparkforskriftens vern av naturmiljøet mot varig påvirkning.

Påvirkning innen campingområdet

I planbeskrivelsen står følgende

Ved opprettelsen av Raet nasjonalpark i desember 2016 ble Raet landskapsvernområde opphevet og området Hove Camping ble stående igjen uten eget landskapsvern. Den nye nasjonalparken ble vedtatt lagt rundt og utenom campingplassen. Vern av natur og landskap i campingområdet ble forutsatt ivarettatt av kommunen gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven (kommuneplanens arealdel og reguleringsplan).

Da staten ga campingområdet til Arendal kommune i 1999 var det på følgende vilkår:

Heftelse datert 12.08.1999 (1999/5858-2/36): Eieren av eiendommen forplikter seg til å legge forholdene til rette slik at allmennhetens friluftsinnteresser, naturvernhensyn og leirskole/friluftsinnteresser ivaretas i henhold til st.prp. nr. 1 1998-98.

Etter landskapsvernforskriften var det forbudt å framføre jordkabler og rør unntatt til eksisterende bebyggelse. På den nedlagte campingplassen var det kun lagt vann og avløp i bakken fram til kafeen, atkomstkiosken og servicebygget.

Da Canvas Hove etablerte seg på campingområdet ble det ført fram vann og avløp i bakken til flere permanente yurter som også er fundamentert på nedgravde peler.

I planforslaget tillates det å legge vann og avløp til 125 campingenheter. Rør og ledninger skal graves ned. Planforslaget sier ikke noe om fundamentering. Det er klart at planforslaget vil øke naturbelastningen betydelig og den vil være vesentlig høyere enn det man fant forsvarlig da camping var landskapsvernområde. Mellom en tredjedel og halvparten av de store trærne på området avsatt til camping, må fjernes for å grave grøftene og plassere campinghyttene. De gjenværende trærne får større risiko for å bli felt av vinden eller tørke ut. Sannsynligvis må enda flere trær fjernes, fordi de kan være en fare for campingbeboerne. Klimaendringene som gir stadig flere hendelser med storm, øker også risikoen for trefelling. Færre store trær på campingområdet, kan gi stormfelling i nasjonalparken. Furutrær trives best på arkitektenes illustrasjonstegninger og i urørt natur. Trefelling er ikke nevnt i KUen

I forslaget til reguleringsbestemmelser, Verneverdier (§ 12-7 nr. 6), står det at trær skal bevares. Det er tvilsomt om denne bestemmelsen kan overholdes når det kan graves grøfter og settes opp campingenheter i stort omfang.

Raet er et landskap av nasjonal interesse. Hvorfor er det ikke et mål å holde campingområdet som er en del av Raet mest mulig inngrepsfri? Jf nasjonalparkforskriftens målsetting.

Påvirkning på sjø og land i nasjonalparken

Vernet natur er sjelden i Norge, knappe 12 % av har «strengt vern» i form av nasjonalpark eller naturreservat. Det er helt avgjørende å ivareta de naturverdiene som er vernet på en best mulig og kunnskapsbasert måte. Dette er vi også forpliktet til gjennom internasjonale naturavtaler.

Ikke minst skal de biologiske verdiene i verneområdene forvaltes slik at de biologiske verdiene opprettholdes eller forsterkes.

Naturvernforbundet er ikke kjent med om det er laget en samlet oppstilling over naturpåvirkning på nasjonalparken på Hoveodden. Under nevnes noen av de menneskeskapte naturpåvirkningene:

- Båtttrafikk fra stor småbåthavn i Sandumkilen. Ca. 150 småbåter har tilhold i den indre delen av Hovekilen.
- Mange båtbesøk i løpet av sommeren. Bla med oppankring i ålegrasengene.
- Arendal seilforenings aktiviteter i Hovekilen, faste treningskvelder og regattaer. Tillatt av nasjonalparkstyret
- Canvas Hoves aktiviteter med seilbrett, seiljoller, småbåter og snorkling. Tillatt av nasjonalparkstyret
- Idrettsleiren
- Hove triatlon. Tillatt av nasjonalparkstyret
- Innspilling av Mesternes mester. Tillatt av nasjonalparkstyret
- Bålbrenning på svabergene og rullesteinstrendene
- Rydding av underskog for å få et mer parkmessig landskap. Tillatt av nasjonalparkstyret
- Stor slitasje på verneskogen, inkl. de deformerte furuene
- Generell slitasje pga. mange besøk
- Hobby-, forsøks- og kommersielt fiske

- Ulovlig brygger over ålegrassenger. Lagt ut av Arendal kommune i 2005. Brygga på Hoveodden er tillatt av nasjonalparkstyret, men avslått etter godkjent etter plan og bygningsloven i 2012.
- Ulovlig mudring og kunstig sandstrand. Tillatt av nasjonalparkstyret i 2019
- Ulovlig sjøsettingsrampe for joller. Tillatt av nasjonalparkstyret i 2019

Etter det Naturvernforbundet kjenner til, er det ikke gjort en vurdering av hva som er eller vil bli samlet belastning på økosystemet på Hoveodden og i Hovekilen, jf nml § 10. De vurderingene som er gjort av belastningene på økosystemet er delvurdringer:

- Kommentar fra nasjonalparkforvalteren

Jenny Marie Gulbrandsen Morten Ongre og Anders Haslestad Vannsport har en klar og godt dokumentert effekt på sjøfugl. Påvirkningen på havbunn er såvidt jeg kan se helt ubetydelig. Det er lite sannsynlig at vannsport tiltrekker seg sjøfugl (som du sikkert vet Morten), men på Hove er det en samlet forstyrrelse over lang tid (+/-100 år med feriegjester) som har forstyrret sjøfuglene og som forklarer at vi i dag har betydelig mindre sjøfugl i dette området enn man kunne forvente i et helt uforstyrret tilsvarende område. Tilbakegangen i sjøfugl nasjonalt skyldes blant annet forstyrrelser, men også arealnedbygging, forurensning, matmangel og ukjente faktorer.

Liker · Svar · 12 u

- Det finnes en del registreringer av fugler så vi vet at hvilke arter som finnes i nasjonalparken. På Hoveodden og i Hovekilen er det registrert 213 fuglearter, herav 49 rødlista. I Hovekilen er det 17 rødlista sjøfugl som er avhengig av områder som Hovekilen og strandområdene til forskjellige tider.
i alt er det 21 arter sjøfugl som er avhengig av områder som Hovekilen og strandområdene til forskjellige årstider. Det er 11 arter av ender og svaner som bruker området hele året eller som overvintringsområde. Det er 22 arter av vadefugler som bruker strendene under vår og høsttrekkene. Alle fuglene vil bli skadelidende av med aktivitet.
Det mangler systematiske undersøkelser over tid som viser hvordan det går med fuglene. Generelle undersøkelser viser at det på Skagerakkysten er færre fugler, blant annet på grunn av matmangel, for eksempel færre blåskjell. Det er ingen undersøkelser som viser hvordan aktivitetene i Hovekilen og på Hoveodden påvirker fuglene ut over forvalterens antagelser om at med mindre aktivitet, kunne det vært flere fugler. Lista over rødlista sjøfugl i området er økt med 1 siden 2015 lista.
- I KUen står det at det beste alternativet for naturen, er alternativet uten camping. Samtidig forklarer ikke KUen hvordan vurderingene henger sammen med nmIs bestemmelser om hvilke vurderinger som er obligatoriske.
Forfatterne av KUen er ikke klar over at nasjonalparkforskriften forbyr opplag/lagring av båter i nasjonalparken.
Aktivitetene som har sitt utspring i campingdrift, har et mye større influensområde enn det som KUen mener.
- I 2010 gjorde Havforskningsinstituttet og Niva i fellesskap en undersøkelse av ålegrasenga ved Hoveodden. Det som rapporten beskriver som gode vilkår for ålegraset, utelukker flytebrygger.
- Sårbarhetsanalysen fra 2019 gjelder ikke sjøområdene, kun folkestien.

- Til samlet belastning må også regnes klimaendringer og naturendringer. For eksempel at det nesten ikke finnes blåskjell nå. Det gir mindre mat til ærfugl og mindre klart vann som er viktig for ålegraset.
- Forvaltningsplanen for Spornes som foreløpig ikke er vedtatt av nasjonalparkstyret, vurderer belastningen på økosystemet som følger av naturrestaureringen
- Mulighetsstudien for universell utforming har forslag som reduserer økobelastningen. Studien er ikke behandlet av nasjonalparkstyret
- Fiskeridirektoratet varslet innsigelse mot seilspanlegg ved Hove gård i 2005 bla for å verne ålegras. Varselet gjorde at kommunen avsluttet arbeidet med å regulere for seilspannsenter i 2007.

Ut fra foreliggende materiale er det vanskelig å si at nmls krav om vurdering av samlet belastning er oppfylt. Kort og godt vet vi ikke hva som er samlet belastning, om forvaltningen av økosystemet er bærekraftig, om den vil være det når det blir campingdrift som i planforslaget. Er forvaltningsmålene i verneforskriften oppfylt i dag og vil de bli det dersom det blir campingdrift.

Derfor er det vanskelig å si at kunnskapsgrunnlaget er godt nok, jf. nml § 8. Når kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok, gjelder *føre var prinsippet*, jf nml § 9.

Naturvernforbundet konklusjon er at det er uforsvarlig å regulere for campingdrift og aktiviteter som øker naturbelastningen. Det kan ikke reguleres til campingdrift før det følger med planforslaget en vurdering som oppfylder bestemmelsen i nml § 7 og vurderingen konkluderer med at både i dag og i framtida er forvaltningen i samsvar med målene i nasjonalparkforskriften.

Naturvernforbundets konklusjon er motsatt konklusjonen i planforslaget og konsekvensutredningen.

Nml § 7.

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

Nml § 49

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår.

Forskrift for Raet nasjonalpark § 1. Formål

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

Kommentarer til saksbehandlingen

- Naturvernforbundet vil bemerke at detaljreguleringsplaner normalt lages av utbygger. Det er uklart hvordan bystyret får bedre kontroll med planen ved å lage den sjøl. Det er tvert imot mulig at dersom flertallet i bystyret følger et sterkt eierskap til planen, kan det være vanskelig å korrigere planen underveis sjøl om det kommer gode korrigerende innspill.

- Dersom bystyret ønsket bedre kontroll, ville det ha vært riktig å kreve et planprogram som bla Statsforvalteren og Naturvernforbundet oppfordret til.
- Bystyret ville også fått bedre kvalitetssikring av planen dersom KUen hadde blitt laget etter planen var utarbeidet og ikke før. KUen som er vedlagt planforslaget er egentlig en forsinket KU som skulle vært laget før arealdel av kommuneplanen ble vedtatt i bystyret. Det skulle vært utarbeidet en KU i prosessen med å rullere arealdel av kommuneplanen fordi kommunen valgte å ikke viderefører landskapsvernet slik staten forutsatte. Det må lages en ny KU.
- Planforslaget mangler gode illustrasjoner av hva planen åpner for av camping/utleiehytter. Det svekker muligheten til medvirkning i planprosessen.

Arendal kommune
Att. Houge, Gidske
Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Thomas Christian Kiland-Langeland, 370 17 543

Høringsuttalelse med innsigelse til detaljregulering for Del av Hoveodden i Arendal kommune

Vi viser til oversendelse datert 13.10.21 fra Arendal kommune med vedtak om å legge forslag til reguleringsplan for Del av Hoveodden ut til offentlig ettersyn.

Statsforvalteren mener forslaget ikke er i tråd med nasjonale føringer for friluftsliv og naturmangfold, og fremmer med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, innsigelse til følgende forhold i planen:

- Areal til parkeringsbehov utløst av planforslaget er ikke tilfredsstillende løst.
- Omfanget av campingvirksomheten er for stort, både i antall overnattingsenheter og i areal.
- Bestemmelsene til planforslaget er tvetydige og mangelfulle.
- Konsekvensutredningen beskriver i for liten grad konsekvensene av høringsforslaget og har metodiske feil og svakheter.

Innsigelsene kan løses ved å avsette areal til parkering utløst av planforslaget innenfor planområdet og vesentlig redusere antallet overnattingsenheter slik at verdifullt naturmangfold, verneinteressene i Raet nasjonalpark og de allmenne friluftsinnteresser på Hoveodden blir bedre sikret og ivaretatt. Konsekvensutredningen må rettes opp, og sammen med planbeskrivelsen må denne beskrive konsekvensene av planforslaget. Bestemmelsene må oppdateres i tråd med endret arealbruk, og uklarheten rundt hvilke høydebestemmelser som gjelder i planområdet må avklares, alle typer overnattingsenheter som eksplisitt nevnes i bestemmelsene må defineres og få fastsatt ytre rammer.

Bakgrunn og lovgrunnlag

Formålet med planen er å legge til rette for overnattingstilbud (campingplass) på en del av Hoveodden. Området er omgitt av Raet nasjonalpark. Ved oppstart av planarbeidet ble det varslet at

det også skulle utredes et alternativ hvor arealene som tidligere har vært benyttet til camping, skulle reguleres til grønt formål med sikte på tilbakeføring til natur. Det er imidlertid kun lagt ut til offentlig ettersyn ett alternativ, og dette innebærer regulering dels til campingplass og dels til natur.

I kongelig resolusjon om vern av Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde 16.12.2016 heter det (punkt. 3.1, s. 12): «*Departementet legger til grunn at naturverdier i dette området som nå ikke vil bli omfattet av vern etter naturmangfoldloven (; planområdet, vår anmerkning), blir ivaretatt gjennom kommunens forvaltning etter plan- og bygningsloven.*» Dette er en grunnleggende premiss for utviklingen i planområdet.

Arendal bystyre vedtok på bakgrunn av gjennomført konsekvensanalyse og sårbarhetsanalyse 5. mars 2020 bl.a. at «*planområdet på Hoveodden reguleres til naturcamp (moderat versjon alternativ 1B), hvor det ikke skal bygges stasjonære hytter, lages vei til bobiler og tradisjonelle campingvogner. Alle installasjoner skal kunne fjernes uten varige spor.*» Det ble også vedtatt tre tilleggspunkter som bl.a. omtaler ivaretagelse av natur og kulturlandskapet på Hove, at allmennhetens tilgang til området skal styrkes, at eksisterende parkeringsplasser skal beholdes allmennheten og at bobiler og campingvogner helst bør finnes plass til innenfor Hove leirsenter.

På bakgrunn av henvendelse fra Agder Fylkeskommune har Arendal kommune beregnet overnattingskapasiteten planforslaget åpner for. Denne er beregnet til 625 personer, gitt 125 faste enheter og 85 (midlertidige) telt. Dette avviker vesentlig fra konsekvensutredningens alternativ 1B «Camping light», hvor det er lagt til grunn en overnattingskapasitet for 280 personer fra 125 overnattingsenheter. Differansen skyldes slik vi forstår det økt areal til camping pga. bortfall av parkeringsareal, en beregnet høyere utnyttelse av campingarealene, utvidelse i antall campingenheter gjennom at midlertidige telt kan regnes i tillegg til faste campingenheter og åpning for telt i naturområdet med bruk av bestemmelsesområder.

Planområdet omfatter de delene av Hoveodden som ikke inngår i Raet nasjonalpark, og ytre avgrensning følger vernegrensen. I kommuneplanen er området avsatt til campingformål, og planforslaget er derfor i tråd med kommuneplanen.

Statsforvalteren legger vesentlig vekt på kunnskapsgrunnlaget og de mulige virkningene av planforslaget på verneverdiene i Raet nasjonalpark. Vi viser til naturmangfoldloven § 49 som lyder; *Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.*

Innspill fra Statsforvalteren

Vi viser til Statsforvalterens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet av 3.9.2019. I uttalelsen peker vi på sammenhengen mellom planområdet og det omkringliggende Raet nasjonalpark, at området skal forbli åpent og offentlig tilgjengelig, og at natur- og landskapsverdier i området skal ivaretas i planen slik det forutsettes i kongelig resolusjon om opprettelse av Raet nasjonalpark. Vi viser videre til forslaget til forvaltningsmål for det Fylkesmannen i Aust-Agder i sin

tid foreslo som Hove landskapsvernområde i forbindelse med etableringen av Raet nasjonalpark, som gir en overordnet tilnærming til hvordan landskapsverdiene i området bør ivaretas;

- *Landskapsformene og de kvartærgeologiske forekomstene etter siste istid skal bevares på land og på sjøbunnen.*
- *Skjøtsel og vegetasjonspleie skal utføres slik at man unngår unaturlige brudd i landskapsbildet, og slik at landskapsvernområdet inngår i en helhet sammen med nasjonalparken rundt.*

Vi ba om utredning av landskap og geologi som egne fagtema i konsekvensutredningen av reguleringsplanen, og at «*både direkte og indirekte konsekvenser av planforslaget for verdier innenfor planområdet og for Raet nasjonalpark må være del av slik utredning.*»

Overordnet vurdering

Av planbeskrivelsen fremgår det av rådmannens kommentar til vårt innspill til melding om oppstart at geologi- og landskapsverdiene i området ikke i samme grad kan ivaretas gjennom plan- og bygningsloven som gjennom naturmangfoldloven. Etter vår vurdering ville en regulering av området til naturformål være tilstrekkelig til å ivareta områdets verdier for naturmangfoldet. Det er graden av utnyttelse til andre formål enn natur, lokalisering av tiltak og bruken av bestemmelser for de ulike områdene, som avgjør hvor godt naturmangfoldverdiene i området blir ivaretatt.

Den grønne korridoren som planforslaget inneholder, er et positivt grep sett opp mot campingen som tidligere ble drevet i området og plassering av tiltak med dagens virksomhet. Plangrepet er godt begrunnet i ønsket om å ivareta siktlinjer gjennom området, og således bidra til å oppnå en helhet i landskapsbildet. Samtidig vil den høye campingutnyttelsen og de, etter vår vurdering, for lempelige bestemmelsene i bestemmelsesområdene og campingområdene, utfordre denne virkningen. Dette gir heller ikke planforslaget med konsekvensutredningen noen gode svar på. Det er foreslått en rekke grep som øker den mulige påvirkningen på grøntkorridoren, sett opp mot de utredede alternativene, bl.a. høyere utnyttelse, større omfang av vann- og avløpstilknytning og større areal til midlertidige telt. I tillegg mangler høydebegrensninger i noen områder.

Det er to forhold som må være dimensjonerende for utviklingen på Hoveodden. Det ene er de store verneverdiene i denne delen av Raet nasjonalpark; de kvartærgeologiske verdiene, landskapsrommet Hoveodden, og de særegnenaturverdiene knytta til (sjø)fugl og marint naturmangfold i Hovekilen. Det andre er de usedvanlig store friluftslivsverdiene som er på land og til sjøs i dette området. Som et av Agders mest besøkte turmål, må allmennhetens interesser som et minimum bestå, men også ha rom for utvikling.

Det vil være betydelig menneskelig påvirkning på Hoveodden og i Hovekilen uavhengig av hvordan planområdet utvikles. Samtidig ligger planområdet som en enklave i Raet nasjonalpark, og utgjør således et av de områdene hvor kommunen faktisk kan styre aktivitet som vil påvirke i nasjonalparken. Dette skal tillegges vekt i avveilingen mellom verneverdiene i og rundt området, allmennhetens interesser og næringsinteressene.

Det er vår vurdering at høringsforslaget ikke ivaretar naturverdiene i området i tilstrekkelig grad, og at forutsetningene som ble lagt til grunn for regjeringens avgjørelse om å oppheve naturvernet (landskapsvernområde) ikke kan ansees som oppfylt. Vurderingen begrunnes i det følgende.

Innsigelse 1: Parkering

I konsekvensutredningen ble det lagt til grunn for alternativ 1B «Camping light» at ca. 3,3 daa ble avsatt til felles parkeringsplass. Dette skulle gi 145 p-plasser til campinggjestene. Parkeringsarealet ble tatt ut ifm. at planforslaget ble lagt ut til offentlig ettersyn, og erstattet med areal for camping. Grepet øker areal for camping, men medfører at planforslaget ikke løser det parkeringsbehovet planforslaget genererer. Ettersom denne endringen ble gjort i forbindelse med utlegging til offentlig ettersyn, mangler det en nærmere beskrivelse av hvordan parkering og transport til området skal løses og hvilke konsekvenser løsningen har.

Planforslaget forutsetter at brukerne av planområdet skal løse sitt eventuelle parkeringsbehov utenfor planområdet, eller på parkeringsplassen som i 2017 ble oppgradert med tilskudd fra Aust-Agder fylkeskommune med midler som gjaldt tilretteleggingstiltak for allmennheten. Nærmeste tilgjengelige parkeringsplass av noe størrelse er øst for Hove leirsenter. Derfra til planområdet er det ca. 1,2 km via leirsenteret, eller ca. 2,3 km via Hoveveien. Også dette parkeringsområdet benyttes av allmennheten for utøvelse av friluftsliv, og har allerede på store utfartsdager kapasitetsproblemer. Planforslaget legger også opp til at dagens parkeringsområde nærmest sjøen skal fjernes, og erstattes med kombinert grøntstruktur. Dette er i og for seg et godt grep, men medfører ytterligere press på de resterende parkeringsarealene for allmennheten. Planforslaget vil etter vår vurdering medføre et betydelig økt press på eksisterende parkeringsarealer, noe også planforslagets drøfting av eventuell skilting om forbud mot parkering over natten på den offentlige parkeringsplassen på Hove, illustrerer.

I utredningen av alternativ 1B i konsekvensutredningen, som Bystyret ønsket en moderat versjon av, er det lagt til grunn 125 overnattingsenheter som gir 280 personer per døgn ved fullt belegg. Til denne utnyttelsen ble det satt av 3,3 daa til 145 parkeringsplasser. Arendal kommune har på oppfordring fra Agder fylkeskommune beregnet kapasiteten i antall overnattingsenheter og antall personer per døgn som høringsforslaget åpner for. Tallene er 210 overnattingsenheter, hvorav 85 er medbragte telt, og 629 personer per døgn. Dette er vesentlig høyere enn konsekvensutredningens alternativ 1B, og vil utløse et vesentlig større behov for parkeringsareal. Når parkeringsarealet i planområdet tas ut, i tillegg til at eksisterende parkeringsplass nærmest stranda blir fjernet, øker presset på gjenværende parkeringsareal betydelig. Planforslaget vil slik vi ser det medføre stor sannsynlighet for konflikt mellom allmennhetens og campinggjestenes bruk av de ca. 100 parkeringsplassene som blir igjen på Hoveoddens ene parkeringsområde. Vi mener dette vil kunne begrense allmennhetens muligheter til å utøve friluftsliv på Hoveodden, og at det kan føre til «villparkering» langs Hoveveien og i Raet nasjonalpark, noe vi finner svært uheldig.

Statsforvalteren legger også vekt på at Hoveodden er et av få områder langs kysten av Agder og i Raet nasjonalpark som er, eller kan bli godt tilrettelagt for bevegelseshemmede, uten ytterligere

større inngrep. Det er derfor viktig med godt tilrettelagte parkeringsområder i akseptabel avstand i tilknytning til områdene på Hoveodden for denne gruppen. I henhold til besøksstrategien for Raet nasjonalpark er naturen på land på Hoveodden nokså robust for ferdsel, samtidig som området er svært attraktivt. Dette gjør at man bl.a. av hensyn til mer sårbare områder i Raet nasjonalpark, ønsker å kanalisere allmennhetens ferdsel til Hoveodden. Dette er også en grunn til å fraråde grep som påvirker allmennhetens tilgang til Hoveodden negativt.

Vi viser til Bystyrets vedtak 5.3.2020, tilleggspunkt nr. 2 om at *Allmennhetens tilgang på området skal styrkes. Universell utforming tilstrebes. Eksisterende parkeringsplasser skal fremdeles beholdes allmennheten og skal ikke tillates brukt av campingens gjester.* Etter vår vurdering er dette punktet ikke fulgt opp med planforslaget.

I planbeskrivelsen s. 21, med beskrivelse av type konsept kommunen ønsker for campingarealene, er det lagt inn som føring at området bl.a. ikke skal ha åpning for campingvogner eller bobiler, eller ha større parkeringsplasser innad i området. Hvordan disse premissene legger føringer for planforslaget er i liten grad beskrevet, og gir stor usikkerhet i hvilken effekt planforslaget vil ha for trafikk og tilgjengelighet på Hoveodden. I et område med et svært begrenset kollektivtilbud, lang avstand til der brukerne bor og med et vidtrekkende nedslagsfelt av potensielle besøkende, vil det i overskuelig fremtid være bil som er det dominerende transportmidlet.

Etter Statsforvalterens vurdering er løsningen for parkering ikke akseptabel. Det parkeringsbehovet planforslaget utløser, må løses innenfor planområdet. Det må foretas en ny beregning av parkeringsbehovet. Beregningen må legge til grunn den utnyttelsen til camping som planforslaget åpner for, som igjen må tilpasses områdets tåleevne, allmennhetens interesser og ivaretagelsen av verneverdiene i Raet nasjonalpark. Statsforvalteren kan ikke se at dette kan løses uten å vesentlig redusere områdets utnyttelse til campingformål.

Innsigelse

Det følger av rundskriv T-2/16 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis*, at innsigelse til et planforslag skal vurderes når arealbruk vil komme i konflikt med regionalt eller nasjonalt viktige friluftsområder og verneområder.

Statsforvalteren i Agder fremmer med bakgrunn i ovennevnte innsigelse til planforslagets løsning for parkering. Høringsforslaget vil i vesentlig grad svekke allmennhetens tilgang til et svært viktig friluftslivsområde, og vil kunne påvirke verneverdiene i Raet nasjonalpark negativt.

Innsigelse 2: Mangler i konsekvensutredningen

0-alternativet

I konsekvensutredningen er det lagt til grunn den nå sanerte campingplassen som 0-alternativet. I henhold til metodikken i Statens Vegvesens håndbok V712, som er lagt til grunn for konsekvensutredningen, skal det beskrives hvordan området vil utvikle seg dersom planforslaget ikke gjennomføres (kap. 4.3). Analyseperioden skal være den samme som for de øvrige

alternativene, og skal bygge på de vedtak som er fattet. Usikkerheten skal vurderes. 0-alternativet er i noe grad beskrevet, men kan ikke anses utredet, når det mangler vurderinger av hvordan området vil utvikle seg uten at planforslaget gjennomføres. Vi stiller spørsmålsteget ved om valgte 0-alternativ er et realistisk fremtidsscenario all den tid campingen i sin opprinnelige form ble avvirket i 2019. Slik vi oppfatter situasjonen i kommunen er det lite som tilsier at det er realistisk å tilbakeføre området til slik det fremstod med mer tradisjonell campingvirksomhet. Valg av et mest mulig sannsynlig 0-alternativ, med tilhørende saklig begrunnelse, er avgjørende for å sikre et mest mulig korrekt bilde av reelle konsekvenser av planforslaget. Feil sammenlikningsgrunnlag vil gi feil grad av både positive og negative konsekvenser, og vil være villedende fremfor veiledende for beslutningstakere og alle som medvirker i planprosessen. Relevante politiske føringer og kommunale vedtak må i den grad det er mulig legges til grunn for valg av 0-alternativ. Vi ser behov for en nærmere drøfting og begrunnelse av hva som er det mest sannsynlige 0-alternativet, og at et slikt alternativ legges til grunn iht. valgte KU-metodikk (V712).

Høringsforslaget og alternativene i konsekvensutredningen

Konsekvensutredningen omfatter 3 alternativer som vurderes opp mot 0-alternativet. Det er imidlertid vår vurdering at alternativet som ligger på høring ikke er utredet. Til det er avvikene så omfattende at angitt konsekvens for flere deltema, samt samlet konsekvens, ikke kan legges til grunn. De mest vesentlige momentene i denne vurderingen, er at utnyttelsen i antall overnattingsenheter er større enn i noen av de utredede alternativene, noe kommunens seneste beregning bekrefter. I tillegg er metodikken justert fordi man i konsekvensutredningen (KU) har vurdert at *«det for alle fagfelt blitt vurdert som nødvendig å utvide skalaen for forbedret påvirkning.»* (KU, kap. 2.3). Dette er videre begrunnet med at det f.eks. for tema landskap er behov for å synliggjøre en betydelig forbedring av områder med stor verdi. Så vidt vi kan se benyttes denne utvidede skalaen for forbedret tilstand på landskap innad i planområdet og for kulturminner utenfor planområdet (delområde 5 og 6). Vi stiller spørsmålsteget ved begge disse vurderingene. For tema landskap, mener vi inndelingen av planområdet i tre delområder er svakt begrunnet. Planområdet sør for Hoveveien er i et landskapsmessig perspektiv nokså homogent og av begrenset størrelse. Delområde to, som beskrives å ha den unike siktlinjen mellom havet og Hovekilen, inkluderer også parkeringsområdet nord for Hoveveien, og som etter vår vurdering er det delelementet i landskapsbildet som fremstår mest adskilt fra det øvrige. Det er heller ikke angitt i beskrivelsen av område to hvorfor parkeringsområdet er en naturlig del av områdeavgrensningen. Det kan derfor stilles spørsmål ved om inndelingen av planområdet i tre delområder er gjort ut fra en motivasjon om å øke den positive konsekvensen av å regulere inn en grøntkorridor i planområdet. Vi er kritiske til justering av metodikken, da det bidrar til å svekke tilliten til de utredninger som er gjort.

En annen vesentlig svakhet i konsekvensutredningen er at det ikke gjøres noen grundig utredning av forskjellene i bruksintensitet i nasjonalparken og påvirkning på verneverdiene og de allmenne friluftslivsinteressene mellom 0-alternativets campingvirksomhet med i hovedsak gjester i campingvogner på langtidskontrakter, og alternativ 1A og 1B som innebærer utleie av overnattingsenheter og teltplasser. Dette kan også bety at antallet personer som maksimalt kan overnatte i området i de ulike alternativene, ikke er et godt mål på grad av påvirkning på naturmangfold. Vi mener det er rimelig å anta at korttidsbesøkende vil ha en mer intensiv bruk og

etterspørsel etter ulike tilbud og tilrettelegginger, og således utgjøre større påvirkning per person per overnattingsdøgn, enn tilfellet er for nullalternativet/dagens bruk. Planforslaget vil også kunne påvirke hvordan området brukes gjennom ulike årstider ved at det for eksempel kan medføre økt og annen type aktivitet vår, høst og vinter. Planforslaget legger opp til en annen drift enn den som tidligere har vært i området, og tilrettelegger for utleie av aktivitetstilbud som i stor grad vil foregå i Raet nasjonalpark, med stort fokus på Hovekilen. I hvilken grad denne virksomheten vil fortrenge utøvelsen av allment friluftsliv i hele eller deler av området blir lite beskrevet. Tilsvarende blir det i liten grad beskrevet og vurdert om ulik driftsform i planområdet kan gi ulik påvirkning på verneverdiene i nasjonalparken, da særlig for vanntilknytt fugl og de marine naturverdiene i Hovekilen. Dette ansees som en vesentlig mangel i foreliggende utredning. I konsekvensutredningen pekes det riktignok på avbøtende tiltak som å begrense type utleievirksomhet, men dette kan ikke reguleres gjennom bestemmelser i en reguleringsplan. Etter vår vurdering er eneste riktige og transparente måte å sikre akseptabel påvirkning på omgivelsene fra planforslaget, gjennom å tilpasse graden av utnyttelse til campingformål.

Høringsforslaget legger også opp til etablering av vann- og avløpsanlegg i et større omfang enn lagt til grunn i konsekvensutredningen. Samtidig skal trærne i området, som utgjør en viktig del av helheten i landskapsbildet, ivaretas. I hvilken grad dette lar seg gjennomføre blir ikke tilstrekkelig beskrevet.

Som følge av de ovennevnte feil og mangler i konsekvensutredningen foreligger det ikke tilstrekkelig kunnskap om hvilken påvirkning høringsforslaget har på verneverdiene i Raet nasjonalpark og på de allmenne friluftsinnteresser på Hoveodden. Konsekvensutredningen må rettes opp og benytte metodikken riktig, 0-alternativet må revurderes og riktig 0-alternativ klargjøres og begrunnes, og konsekvensene av forskjellene i driftsform må synliggjøres og legges til grunn for anbefalt løsning.

Det følger av rundskriv T-2/16 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis*, at innsigelse til et planforslag kan fremmes hvis kunnskapsgrunnlaget er utilstrekkelig og det gjør at faren for negativ påvirkning på vesentlige regionale eller nasjonale interesser er vesentlig. I dette tilfellet er det både feil og mangler i konsekvensutredningen, samtidig som alternativet som er lagt på høring avviker for mye fra de utredede alternativene. **Statsforvalteren i Agder fremmer med bakgrunn i ovennevnte innsigelse til planforslaget som følge av disse feil og mangler.**

Innsigelse 3: Bestemmelsene

Byggeghøyder

I planbeskrivelsens kapittel «Revisjon», som omtaler Bystyrets vedtak 30.9.21, fremgår bl.a. at «*for de foreslåtte monterbare mikrohyttene og kompakte enhetene er det ikke foreslått noen høydebegrensning i bystyrets vedtak*», noe som medfører at det er plan- og bygningslovens generelle høydebegrensninger på 8 meter gesims og 9 meter mønehøyde som gjelder. Samtidig har planforslaget en bestemmelse under punkt 3.1 som angir at «*Campingenheterens ulike elementer kan ikke på noe punkt overstige en høyde på 3,5 meter over bakken. Unntatt fra dette er midlertidige telt (lavvoer)*». Rekkevidden av denne bestemmelsen er noe uklar, og kan med fordel klargjøres, slik

kommunen anbefaler i planbeskrivelsen. Dette er også et punkt som bidrar til usikkerhet og til at konsekvensutredningen blir mindre relevant, ettersom dette kan medføre større påvirkning på landskapet gjennom økt utnyttelse og høyere tiltak enn lagt til grunn i konsekvensutredningen.

Graden av utnyttelse

Som vist til over åpner høringsforslaget for camping i et vesentlig større omfang enn alternativ 1B «Camping light» fra konsekvensutredningen. Bestemmelse 3. *Bestemmelser til arealformål* fastsetter totalt antall overnattingsenheter innenfor alle arealformål i planområdet til maksimalt 125. I det tallet telles ikke medbrakte telt. Kommunens beregning i etterkant, viser at planforslaget gir rom for 210 overnattingsenheter ved full utnyttelse, noe som gir 629 overnattingsplasser per døgn, gitt 3 personer per telt. Summen av arealbruk og bestemmelser tilrettelegger med dette for en betydelig mer intensiv bruk av området enn det planbeskrivelsen og konsekvensutredningen beskriver, og gir etter vår vurdering uakseptabelt stor konflikt med naturmangfoldverdiene og de allmenne friluftslivsinteressene på Hoveodden.

Konsekvenser av VA-utbygging i området

Planforslaget åpner for etablering av vann- og avløpsanlegg til områdene A og B, samt KOMB 1 og 2. Samtidig er det foreslått fellesbestemmelse for hele planområdet at trær skal bevares (kap. 2. *Fellesbestemmelser*). Disse bestemmelsene er vanskelig å kombinere, da graving og etablering av vann- og avløpsledninger kan komme i konflikt med trær og trærnes rotsoner. Plangrepet med å ta ut parkeringsplassen og erstatte dette med areal til camping, øke maksimumsstørrelsen for overnattingsenheter til 40 kvm, åpne for at medbrakte telt kommer i tillegg til de 125 faste enhetene, og at medbrakte telt i tillegg kan plasseres i bestemmelsesområdene i arealet regulert til natur, medfører at konflikten forsterkes. Selv om trærne i seg selv ikke representerer store biomangfoldverdier, utgjør de en viktig del av landskapsbildet, jf. bl.a. forslaget til forvaltningsmål som vist til over, hvor unaturlige brudd i landskapsbildet skal unngås, noe som skal ivaretas bl.a. gjennom skjøtsel og vegetasjonspleie (hvor felling av store trær også er å gå utover dette). Med henvisning til forutsetningene i kgl. res. for etablering av Raet nasjonalpark, skal omfanget av VA-tiltak underordnes ivaretagelsen av trærne som viktige landskapselementer. Det må gjøres en ny vurdering av hvordan trærne som landskapselement kan ivaretas (felling av enkelttrær kan være akseptabelt), og utnyttelsen til camping og antall enheter med VA-tilknytning må underordne seg dette.

Andre bestemmelser

I området KOMB 3 er det åpnet for etablering av «resepsjon, drop-sone og renovasjon». Her er det ikke angitt noe vedrørende eventuell etablering av vann- og avløpsløsninger. Her er det heller ikke angitt høyder, verken på møne, gesims eller kote for gulv, eller utnyttelsesgrad. Som for KOMB 1 og 2 bør de ytre rammer for tiltak settes også for KOMB 3. Det bør også vurderes om dette er den beste plasseringen av renovasjon, inntil resepsjon og «drop sone».

Planforslaget har angitt bestemmelsesområder # 2, 3 og 4 for å hjemle adgang til å sette opp «midlertidige telt», og for så vidt gjelder #3, også «cocooner». Arealformålet er natur (Na). Etter vår vurdering er plankart og bestemmelser her motstridende, og ikke i tråd med plan- og bygningsloven

og kartforskriften. Kommunen må ta stilling til hvilken arealbruk de ønsker for området; enten kommersiell camping med arealformål campingplass eller arealformål naturområde, og fjerne bestemmelsesområde som sier at telting er tillatt. Konsekvensutredningen inneholder ikke et alternativ som tar inn over seg helheten i Bystyrets endringsforslag, og åpningen for bruk av camping i grøntområdene, er et viktig moment som må vurderes sammen med de øvrige endringene på planforslagets samlede virkninger.

Bestemmelsene har videre en rekke betegnelser på overnattingsinnretninger som verken er definert i bestemmelsene eller i plan- og bygningsloven. Dette gjør det vanskelig å etterprøve slike bestemmelser, f.eks. hva er en «cocoon», hva vil være de ytre rammer for slike (antall, størrelse og plassering), og hvor går grensa for hva som ikke kan anses som en «cocoon», og som således vil være i strid med formålet? Innenfor sone B kan det etableres «hengende telt» og «telt på påler». Disse er heller ikke nærmere definert, og for konsekvenser av disse vil avklaringen om hvorvidt høydebegrensningene gjelder, være vesentlig.

Det følger av rundskriv T-2/16 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis*, når arealbruk vil komme i konflikt med regionalt eller nasjonalt viktige friluftsområder og verneområder. Planforslagets bestemmelser er tvetydige og mangelfulle og utgjør bidrag til denne konflikten. **Statsforvalteren i Agder fremmer med bakgrunn i ovennevnte innsigelse til følgende av planforslagets bestemmelser:**

- **Punkt 3: Bestemmelser til arealformål**
 - **Antall enheter**
 - **Manglende definisjoner av overnattingsenheter**
 - **Uklarhet i rekkevidden av høyde- og arealbestemmelsen.**
 - **Mangelfulle bestemmelser til KOMB 3**
- **Punkt 4: Bestemmelser til bestemmelsesområder**
 - **Bestemmelsesområder, for så vidt gjelder # 2, 3 og 4.**

Andre innspill

I bystyrets vedtak 5. mars 2020 heter det i tilleggspunkt nr. 3 at «Bobiler og campingvogner bør en helst finne plass til i leiren». Når det også foreslås løsninger som medfører at parkering for campinggjester (som ikke kommer med bobil/campingvogn) også skal finne sted i Hove leir, kan det stilles spørsmål ved om planavgrensningen er riktig, og om leirområdet også burde inngå i planarbeidet. Vi forventer at planforslaget gir tilstrekkelige avklaringer vedrørende parkeringsforholdene for alle, uavhengig av om de kommer med bil, bobil eller campingvogn. Det mangler informasjon om i hvilken grad Hove leirområde er tilrettelagt for besøkende med bobiler og campingvogner. Vi savner en nærmere redegjørelse for om det er et reelt alternativ, og hvilke tiltak som må til for å tilrettelegge området. Hvor god kapasitet er det f.eks. på tilrettelegte oppstillingsplasser, dusj- og toalettfasiliteter og tilkoblingspunkter for strøm?

Vurdering av planforslaget mot FNs bærekraftsmål

I nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019-2023 heter det at fylkeskommuner og kommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og

realisering av bærekraftsmålene i Norge, og det er en forventning at bærekraftsmålene legges til grunn for den kommunale og regionale planleggingen. FNs bærekraftsmål 15 omhandler livet på land. Delmål 15.5 sier at vi skal iverksette umiddelbare tiltak for å redusere ødeleggelser av habitater, og stanse tap av biologisk mangfold. Bærekraftsmål 14 om livet i havet handler om å bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling. Delmål 14.2 omhandler bl.a. kystvannet og behovet for å unngå betydelige skadevirkninger og styrke økosystemenes motstandsevne og gjenoppbygge dem. Bærekraftsmål 8 er et mål om anstendig arbeid for alle og bærekraftig økonomisk vekst. Delmål 8.4 sier spesifikt at man innen 2030 skal arbeide for å oppheve koblingen mellom økonomisk vekst og miljøødeleggelser, og det presiseres en forventning om at de utviklede landene, som Norge, går foran.

Det et grunnleggende prinsipp for FNs bærekraftsmål, at et mål ikke skal fremmes på bekostning av et annet. For at utviklingen skal kunne sies å være bærekraftig, skal målene sees i sammenheng og balanseres mot hverandre. Planforslaget slik det foreligger utfordre en bærekraftig utvikling. For å kunne anses som bærekraftig må det i større grad tas hensyn til de store naturmangfoldverdiene i tilgrensende områder, områdets betydning for landskapet det er en del av og de store allmenne friluftslivsinteressene i og rundt området.

Med hilsen

Knut Berg
Fung. statsforvalter

Ingunn Løvdal
Miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Agder fylkeskommune

Statens vegvesen

Fiskeridirektoratet region Sør

Raet nasjonalparkstyre

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 788 Stoa

Postboks 1010 Nordre Ål

Postboks 185 Sentrum

Postboks 788 Stoa

Postboks 5091, Majorstuen

4809 ARENDAL

2605 LILLEHAMMER

5804 BERGEN

4809 ARENDAL

0301 OSLO

Til Arendal kommune
Postboks 123
4891 Grimstad

Arendal, 30.12.21

Innspill til: Reguleringsplanforslag på del av Hoveodden.

Vi ønsker området regulert til LNF som friluftsområde.
Vi ønsker at hele Hoveodden skal være universelt utformet tilrettelagt for alle slik det er beskrevet i den utarbeidede MULIGHETSSTUDIEN FOR UNIVERSELL UTFORMING I RAET NASJONALPARK.

Med hilsen
Norges Blindforbund Aust-Agder

Beathe Beckstrøm Holte
Daglig leder

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Europas eldste aktive forening for kulturvern

Avdeling Agder

Arendal 30.desember 2021

Arendal kommune

Ad. reguleringsplanforslag «Del av Hoveodden»

Planident : 09062019 – 11

Det henvises til saksdokumenter på kommunens hjemmeside. Der fremgår det at høringsfristen er utvidet til 31.12.2021. Planen skal legge til rette for framtidig drift av campingplass på den del av Hoveodden som tidligere har vært campingplass. Området var tidligere en del av Raet landskapsvernområde, men ligger i dag som en uregulert «øy» inne i Raet nasjonalpark uten å være del av nasjonalparken. Driften av en campingplass her har betydning for kulturminner og natur på *hele* Hoveodden og i Raet nasjonalpark. Det er riktignok ikke registrert noen kulturminner innenfor det området som reguleringsplanen omfatter, men like utenfor er det flere, på alle kanter.

Styret har vært på befaring i området.

Vår konklusjon i forhold til det fremlagte forslag til reguleringsplan er at området i sin helhet bør reguleres til LNF. Hyttebygging bør ikke skje på Hoveodden. På sikt bør alle spor etter campingplassen fjernes og området bør innlemmes i Raet nasjonalpark. Campingplass bør man kunne finne plass til i eller i umiddelbar tilknytning til Hove leir. En slik løsning vil gi mindre slitasje, både på kulturminnene og på den sårbare naturen i området.

Hoveodden er en viktig del av Arendals *kulturlandskap* med et interessant naturgrunnlag og mange kulturminner med stor tidsdybde. Området er et landskap som i dag i stor grad er preget av naturlig vegetasjon, men fordi det gjennom flere tusen år har vært brukt som jordbruksareal, er dette likevel et kulturlandskap. Dette kulturlandskapet preges i dag av at det ikke lenger brukes som beite for husdyr, og derfor gror til. Nasjonalparken bør i større grad pleies som et åpent kulturlandskap slik at kulturminnene er synlige. Vi har med glede merket oss at det på Hove er satt i gang landskapspleie med beitedyr.

Hoveodden er i dag et populært besøksmål og turområde både for Arendals befolkning og tilreisende. Dette skaper slitasje både på kulturminner og naturmiljø.

Naturgrunnlaget på Hoveodden er først og fremst preget av morenematerialet som isbreen etterlot seg for om lag 12000 år siden. Morenen består av usorterte løsmasser, i størrelse fra leirepartikler til store flyttblokker. Overflaten, og særlig fjæra på yttersiden av raet, preges av utvasking som havet har utført

Fortidsminneforeningen, avd. Agder
agder@fortidsminneforeningen.no
Gamle Tollboden,
Nedre Tyholmsvei 7,
4836 Arendal

fra før raet kom opp til overflaten og til i dag. Små partikler skylles vekk og legger seg til i rolige farvann, som f.eks. i Hovekilen. Fjæra preges av såkalte «rullestein», stein som er slipt slik at de ble glatte og runde, under isbreen under transport fra et opprinnelsessted til stedet der isbreen kalvet og la fra seg løsmassene. Raet var velegnet som dyrkingsjord for de som tidligst drev jordbruk. Jorda var selvdrenerende og lett å dyrke, men kanskje svak i forhold til tørke. Området omkring Tromøy kirke hører derfor til de steder med eldst gårdsbosetning i kommunen. Hoveodden har vært beiteområde til gårdsbosetningen her og i de siste hundreårene til Hove gård.

Klimaet her nesten helt sørligst i Norge er selvfølgelig også en viktig del av naturgrunnlaget med betydning for utviklingen av den naturlige vegetasjonen, for å drive jordbruk og for turisme.

Kulturminnene på Hoveodden representerer stor tidsdybde og ulike typer aktiviteter.

Den viktigste type kulturminne i Raet nasjonalpark på Hoveodden er gravrøysene som ligger på rad og rekke langs yttersiden og på spissen av Hoveodden. Disse gravrøysene er bygd opp av stein som er samlet i nærområdet. Gravminnene er bygd slik at de var godt synlige fra sjøen. Det er vanskelig å tidfeste dem, i www.kulturminnesøk.no dateres de til bronsealder-jernalder. Trolig var de den gang omgitt av åpen lynghei. Gravrøysene er automatisk fredede kulturminner og det er ulovlig å gjøre noen slags inngrep i dem. De har også en vernesone som omgir hver enkelt av dem.

En nyere type kulturminner er knyttet til det skogvernarbeid som foregikk på Hoveodden tidlig på 1900-tallet. En grense for verneskog ble trukket parallelt med strandlinja og merket med skilt av støpejern. Disse merkene eksisterer fremdeles og er interessante elementer i Hoveoddens historie og bør bevares.

Den tredje type kulturminner på Hoveodden er rester av Festung Norwegen, skapt av den tyske okkupasjonsmakt i perioden 1940 til 1945. Dette er en type kulturminner som stadig har fått større oppmerksomhet de siste årene og Riksantikvaren har oppfordret til lokal aktivitet for å registrere dem. På Hoveodden finnes fundamenter for radar, kanonstillinger, skytegroper og løpegraver. I Hove leir, etablert av okkupasjonsmakten på grunn som tilhørte Hove gård, er brakker, offisersboliger og en rekke andre byggverk. Okkupasjonsmaktens kulturminner har ikke noe offisielt vern, men de som ligger i Raet nasjonalpark burde ikke være i konflikt med andre interesser.

Det finnes flere typer kulturminner, noen er knyttet til restene av Hove gård. Det finnes også immaterielle kulturminner på Hoveodden, stedsnavnene.

Hoveoddens store besøk av publikum gjør det interessant å formidle kunnskap om kulturminner og kulturlandskap nettopp her. Derfor bør så vel forvaltningen av Raet nasjonalpark som Arendal kommune ta initiativ til registrering, forvaltning og formidling av kulturminnene på Hoveodden. Behovet for registrering gjelder særlig for de kulturminnene som er fra nyere tid og dermed ikke automatisk vernet. Behovet for formidling gjelder selvfølgelig alle kulturminner på hele Hoveodden.

Med vennlig hilsen

Karl Ragnar Gjertsen
Styreleder, Fortidsminneforeningen,
Agder avd.

Fortidsminneforeningen, avd. Agder
agder@fortidsminneforeningen.no
Gamle Tollboden,
Nedre Tyholmsvei 7,
4836 Arendal

DEL AV HOVEODDEN. UTTALELSE PÅ OFFENTLIG ETTERSYN FRA NATURVERNFORBUNDET AGDER.

Naturvernforbundet i Agder krever at naturvernet får avgjørende betydning i den videre forvaltning av Hoveodden. Vi mener at den lokale styring og forvaltning av arealene er nødvendig å legge til kommunen. Det betyr at vi mener det i denne prosessen skal legges ut et LNF-område på Hoveodden. Det betyr en lokal forvaltning og prioritering. Samtidig mener vi at arealene har så klare naturvernkvaliteter at arealene på sikt skal legges inn under Raet nasjonalpark.

NNV Agder har fulgt med på diskusjonene omkring planene for Hoveodden. Vi mener at det er en gjennomgående naturverntanke som ligger til grunn for både ønsker og krav fra store deler av befolkningen. Vi har registrert at det har vært mange uheldige innspill politisk og fra næringsinteressene. Vi opplever det som viktig at naturkvalitetene legges til grunn for videre vedtak og på den måten videreføre en forvaltning som vektlegger natur- og friluftsinnteressene i området.

Det biologiske mangfoldet, naturkvaliteter og opplevelsesverdiene i området mener vi skal vektlegges. Samtidig viser de særlig lange og tunge historiske interesser for Hove-området en kontinuitet i bevaringstanken som legger det klassiske naturvernet til grunn. Det er en trend som vi kan følge på Hove fra slutten av 1800-tallet og fram til i dag.

Vi vil ta utgangspunkt i de faglige utredninger som er laget og gir noen kommentarer og naturvernsvurderinger som vi mener kommunen og politikernes i Arendal må ta med i sine vurderinger før denne avgjørende behandlingen om Hoves framtid en gang i 2022.

Det er utført faglige innspill for planene om framtidig forvaltning av Hoveodden. I et resume av planen vil Naturvernforbundet **vektlegge konsekvensvurderingene (KU) «Alt 2 natur og friluftsliv»** I resymé fra rapporten blir det vektlagt følgende beskrivelser som vi vil støtte:

I tabell 5 blir det gitt beskrivelse av konseptet «Alternativ 2: Natur- og friluftsområde»

Det har vært en forsiktig og bærekraftig forvaltning med en forsiktig grad av naturrestaurering. Det har vektlagt den stedege vegetasjonen ved å styrke eksisterende habitater.

Eksisterende bygg og anlegg skal i utgangspunktet rives eller tas i bruk til formål som kan tjene friluftslivet. Det skal kun oppføres i forbindelse med friluftsliv som tillatt med kafé, restaurant, skilting og toalettbygg som bygger opp under friluftslivformålet.

Det skal vurderes ulike typer aktivitetssoner, samt åpne fleksible gressletter.

Naturområdet skal tilrettelegges for dagsbesøk med turstier og mulige grillplasser. Kiosk, kafe, restaurant og allmenn tilgjengelige toalettbygg skal bevares som offentlig tilgjengelige og til nytte og glede for friluftsfolk. Det er ønskelig med formidling av kulturminner, kvartærgeologi og naturmangfold gjennom en tydelig av skilting og informasjon om naturkvaliteter i området.

Antall besøkende og kapasitet skal sikre at dette blir både lokal, regional, nasjonal og internasjonal turistdestinasjon. Den teknisk infrastruktur vann og avløp skal ikke utbygges annet enn ved offentlige toaletter og kafe.

Det er behov for informasjon og formidling om naturmangfold, geologi og kulturminner.

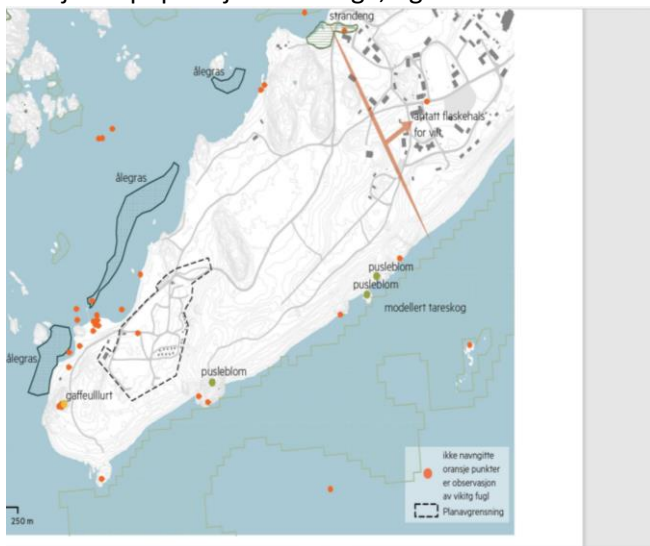
Allmennheten skal sikres en tilgang uten kommersielle aktører.

Forstyrrelsestolerante og vanlig forekommende viltarter på Hoveodden, slik som f.eks. rev, grevling, rådyr, hare, ekorn, smånagere og en rekke fugl tilknyttet eng og skogsmark, samt sjøfugl tilknyttet strandsoner skal sikres sine leveområder og ikke forstyrres i sine lokale biotoper. Vanlige arter av amfibier og reptiler skal også ha sine naturlige biotoper.

De viktigste naturtypene i området finnes i tilknytning til vann eller **strandsone**. I sjøen er det flere forekomster av **ålegras** i Hovekilen, og tareskog på utsiden av odden (Naturbase, 2019). På land er den viktigste naturtypen i området **sanddynemark** (forstrender) i strandsonen mot Hovekilen. Uten en langvarig menneskelig påvirkning i området hadde nok denne naturtypen vært langt mer utbredt. Særlig på ytterspissen og i deler av det som nå er camping finnes fossile sanddyner, som muligens hadde vært aktiv sanddynemark dersom området hadde vært helt upåvirket av menneskelig aktivitet.

Skogsmarka som finnes på Hove skal sikres uten at tresjiktet og tilhørende rotsystem skal fjernes, endres eller ødelegges av fysiske inngrep som hogst eller graving.

Det er funnet noen populasjoner av **rødlistede planter** på Hoveodden, hvorav den viktigste er gaffellullurt *Logfia minima* (EN – sterk truet), som vokser på en kolle sørvest i området. Dette er en av tre kjente populasjoner i Norge, og danner således et svært viktig resterende areal for denne arten

Kilde: Miljødirektoratets naturbase.

Rødlistede arter Funksjonsområde for arter Naturtyper

- Gaffellullurt (EN, sterkt truet) på kolle sørvest for camping.
- Pusleblom (VU, sårbar) stedvis på sørsi- den av odden.
- Flere rødlistede fuglearter, hvorav sjøfugl dominerer. Det vises til Vedlegg 1 for en liste over registrerte fuglearter hentet fra Stokke m.fl. (2019)
- Gruntvannsområdene i Hovekilen er svært viktige som hekke- og beiteområder for en rekke fuglearter
- I tareskog og ålegraseng finnes viktige oppvekstområder for mange fiskearter.
- Hele strandlinja er viktig funksjonsområde for fugl.
- I skogsmarka på odden finnes habitat for forstyrrelsestolerante arter som rådyr, rev, div. spurvefugl mm.
- Sanddynemark (VU, sårbar) i bukta ved brygga og bukta nordligst i området.

- Strandeng helt i nordenden av influensområde (VU sårbar).
- Ålegraseng flere steder i Hovekilen.
- Modellert stortareskog på utsida av Hoveodden.

Nasjonalt viktig friluft- og fritidsområde. Etter øyene i indre Oslofjord er det området med tidligst og lengste friluftsområde i et naturområde i Norge! Det har blitt **verdsatt fra 1910-tallet** og alle tiår seinere. Det er rett og slett en del av natur- og kulturidentiteten til befolkningen i Arendal og Agder. Videre i en nasjonal sammenheng, særlig på sommerstid og internasjonalt, etter hvert som tilliggende Raet nasjonalparken har fått stor oppmerksomhet for naturkvaliteter i regionområdet.

Som en natur- og kulturarv etter seilskutetida helt opp på 1900-tallet, har skogen på Hove hatt tilnavnet **masteskogen**. Masteskogen verdsatt og kjent gjennom lange tider. Allerede på 1800-tallet ble dette verdsatt, bevart med sine spesielle rake og stolte furustammer. De ble *ikke* hogd, da det etter hvert ble satt større verdi i å beholde skogen som et friluftsområde.

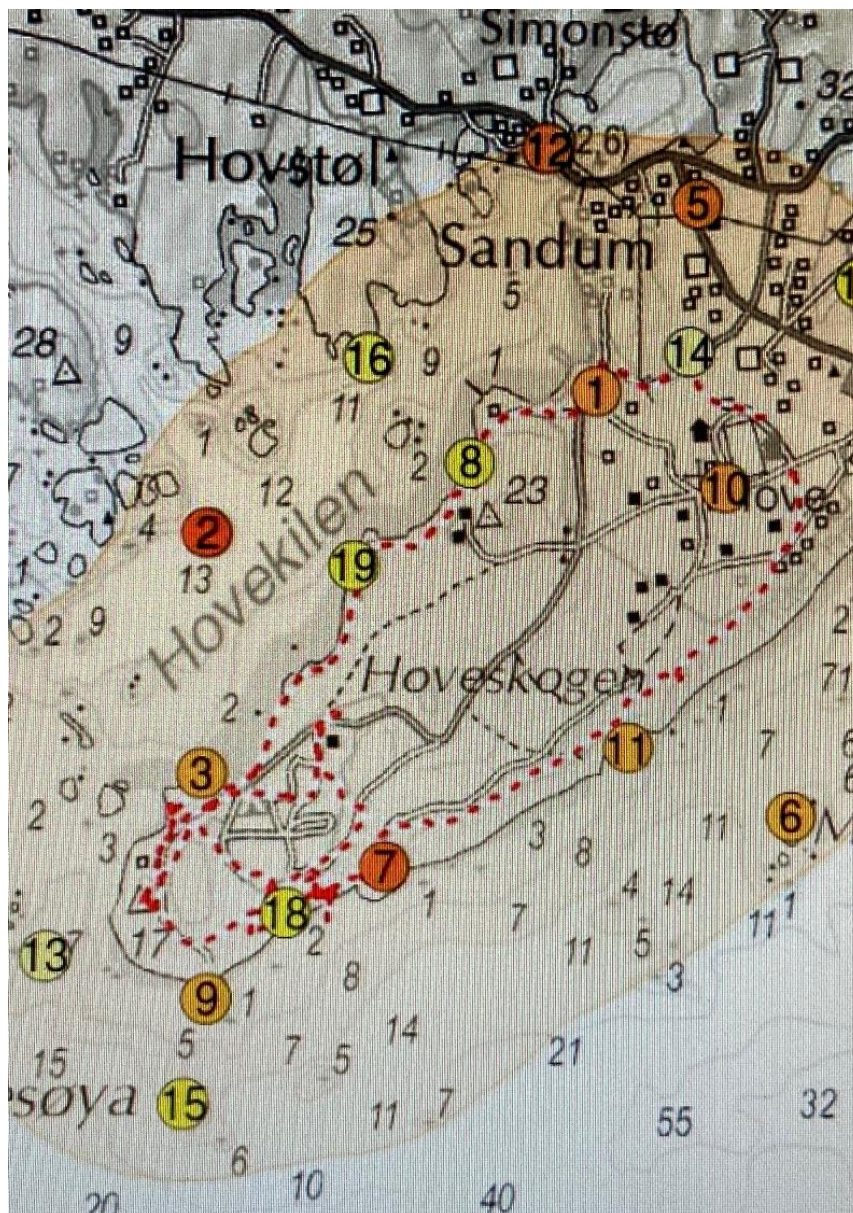
Masteskogen rundt 1920. Stolthet for å bevare skogen, er tydelig!

Flyvesanddyner en sjeldenhet i Norge. En av få lokaliteter nasjonalt, ligger på Hoveodden. Det har blitt verdsatt gjennom lange tider, til glede og opplevelse for et fritt badeliv. Den naturopplevelsen å bade i en fin sand er det mange som har som et barndomsminne. På grunn av bading og seinere tilrettelegging har denne strandsonen blitt endret. Etter tradisjonelt badeliv gjennom tiår på 1900-tallet gjorde at flyvesanden ble verdsatt for badende i alle aldre. Opp på 1970-tallet i så sterk grad at deler av sanddynene ble vasket ut av sjø og slitasje. Det ble forflyttet og tilført ny sand og støttemurer ble bygd opp. Alle slike tiltak engasjerte en stor del av besøkende og befolkningen. Det viser mange avisinnlegg opp gjennom tiden. Alle eller mange hadde et forhold til Hove! Det vi i dag ser i dynamikken i disse naturforekomster av flyvesand skal for framtida også sikre «sand mellom

tærne» på de badende. Og plasseringer av flytebrygger kommer til stadighet å bli fulgt opp av en natur- og friluftsopinion!

Hovekilen er langgrunt og er viktig både for et mangfold av **marine organismer**. Det er hvile- eller rasteplass for trekkende vannfugl. De siste ti år har det blitt observert 23 ulike rødlistede fuglearter innenfor området, de fleste av disse er sjø eller vannfugl, og det er naturlig å tenke at disse er observert fra campingen fremfor innenfor selve campingområdet. For sjøfugl finnes de viktigste funksjonsområdene i grunne områder i sjø, som terne/måkekoloni (odde i sjø), strand og strandberg.

I Hovekilen er det store grunner med **ålegras**. Det er den «marine tropeskog» med rikt biologisk mangfold, særlig for ynglende fisk og bunndyr. Det er en naturtype med stor sårbarhet nasjonalt og er en biotop som det er nødvendig å ha særlig oppmerksomhet nasjonalt og også lokalt. Det inneholder viktige yngle- og leveområder for mange marine organismer og skal sikres der den forekommer. Naturvernforbundet lokalt har gjennom lengre tid fulgt opp bryggesaker i Hovekilen. Der har man ikke forstått den trusselen som ligger i nedbygging og aktiviteter i ålegrasengene. Dette er det nødvendig for et økende fokus også på både på Hove og i hele Hovekilen. Den sårbarhetsutredningen som er utført av NINA viser at det er særlig sårbare sjøområder i Hovekilen..

Figur 3.3 oversikt over arealet der det er gjennomført sårbarhetsvurdering for dyreliv langs stien på Hoveodden med sårbarhet for punktobservasjoner. Sårbarhet for punktobservasjoner (svart nummerangivelse) er basert tabell. Sårbarhet i punktobservasjonene øker med fargesettingen i punktene. (Stokke m.fl. 2019)

Det må ha en ha fokus på i den videre aktivitet både i de marien områder og i strandsonene rundt kilen.

Hoveodden med Hove camping har **store og nasjonalt viktige kvaliteter for friluftsliv**. Regionalt har dette området blitt sterkt verdsatt gjennom flere tiår. Det var på 1960- og 1970-tallet stor oppmerksomhet på presset og bruken av arealene. Det var blant annet store skriverier i aviser og aksjoner i forvaltningen for å sikre en campingdrift som ikke skulle strekke seg ut i ikke tilrettelagte arealer rundt campingen. Det var stor påpasselighet med hva som skjedde både innenfor og i randsonene av campingen. Det hadde som intensjoner å bevare områdene, selv om det ble konflikter med en noe tett bruk og slitasje på vegetasjonsflatene. Gjennom perioder med telt på 1950- og 1960-tallet var slitasje på marken en utfordring og tiltak ble gjort ved å flytte teltene slik at marken ikke skulle slites ned og vegetasjonen drepes. Det ble gjort tiltak. Og det diskusjoner både i aviser og medier om redselen for stor slitasje og hvilke følger dette skulle ha. Når det fra 1980-tallet ble mer vanlig med campingvogner ble det samtidig en diskusjon på at den sårbare vegetasjonen og tresjiktet med stolte furuer, skulle sikres. Folk hadde en sterk tilhørighet og et stort ansvar for å for arealene slik at slitasjen ikke skulle ødelegge miljøet rundt de ferierende. Det ble gjort tiltak og brukerne gjorde en ansvarsfull forvaltning rundt sine campinginstallasjoner. Når de lokale og regionale brukerne etter hvert hadde brukt arealene med stor ansvarsfullhet, ble det en diskusjon om tålegrensen for arealslitasjen. Det har resulterte i et ansvar for å legge arealene uten de fysiske installasjoner som i dag er borte.

Styret i Naturvernforbundet Agder
v/ Peder Johan Pedersen, fylkesleder

Monsøya 44
4644 Søgne

Arendal Kommune
v/Planavdelingen

Innspill til reguleringsplan “Del av Hoveodden.”

Bakgrunn

Utgangspunktet for utviklingen av Hoveodden er en leiekontrakt mellom HDU og Canvas Hove som omfattet ca 90 mål av Hoveodden med overtagelse våren 2019. Vi har siden utlysningen av leiekontrakten i 2018 jobbet med utviklingen av stedet og konseptet baserer seg på utvikling av overnattings- og aktivitetsturisme på naturens premisser. Vår erfaringer med slik drift strekker seg 35 år tilbake i tid, med Canvas Telemark som det viktigste beviset på innovativt og prisbelønt drift i pakt med naturen. Canvas Telemark er omtalt i tallrike publikasjoner og har etter 10 års drift opparbeidet seg et rykte som et av Norges flotteste destinasjoner for opplevelsesturisme.

Hoveodden har mange av de samme unike naturkvalitetene som Canvas Telemark.. Etter vi ble tildelt kontrakten på drift i oktober 2018 satte vi i gang et reguleringsarbeid og hadde illustrasjoner og planer som var klar for å vises fram for publikum.

Vinteren 2019 ble vårt ønske om oppstart av reguleringsplanen avvist politisk og kommunen overtok arbeidet. Alle planer ble lagt på is og vi har i mellomtiden etter beste evne prøvd å drifte det som er der i dag, men med begrensede muligheter til å utvikle området.

Utviklingen av Hoveodden er et unikt prosjekt på mange måter. Det er ikke lett å plassere konseptet i en bås. Det er ikke en tradisjonell campingplass. Det er heller ingen hytteutbygging eller et tradisjonelt hotell, men vi har lånt inspirasjon fra alle disse bransjene både med tanke på mulige forretningsmodeller og prinsipper for utbygging, samt tatt med oss erfaringer fra vår egen drift i Telemark. Dette har gjort det utfordrende å kommunisere, men desto viktigere for reguleringsmyndighetene å forstå at man har få andre eksempler på lignende prosjekter å støtte seg til. Vi tror denne reguleringsplanen og utviklingen på Hove

vil bli sett på med stor interesse nasjonalt som et eksempel på hvordan framtidens campingplasser kan utformes. Konseptet har blitt tatt meget godt mot i markedet, med tallrike TV-innspillinger og omtale i nasjonale medier.

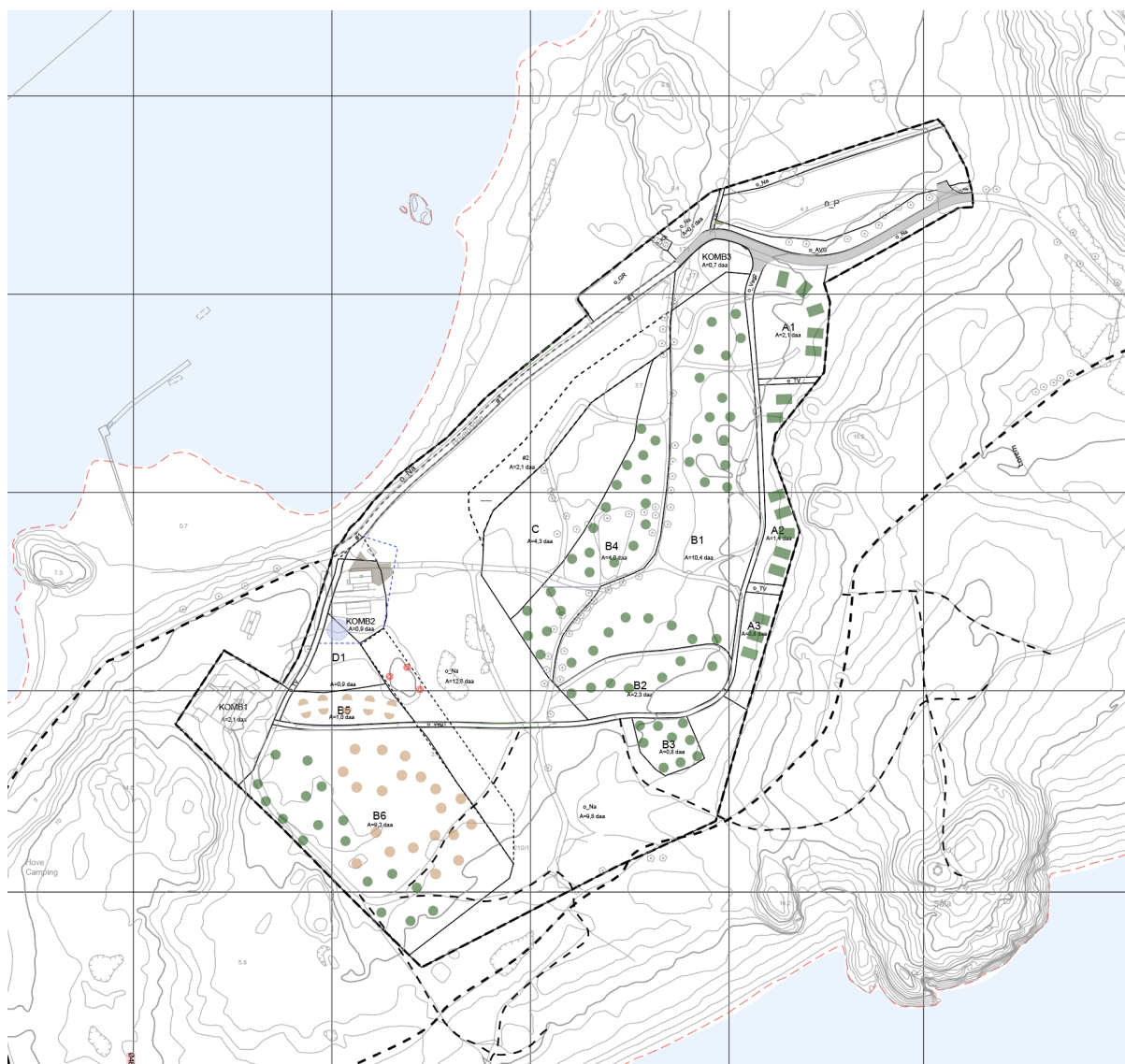
Vi har gjennom de siste årene stått fast på en del grunnprinsipper som vi mener er viktige. Dette er:

- **Bilfri camp.** Opplevelsen av naturen må ikke ødelegges av bilkjøring på området.
- **Estetikk** og arkitektur må være i pakt med naturen. Dette prinsippet sammen med forbudet mot kjøring og parkering inne på området utelukker campingformer som vogner og bobiler.
- **Naturbaserte aktiviteter** skal stå sentralt i konseptet. Det må legges til rette for å kunne utøve et moderne friluftsliv som tar hensyn til naturen og lar gjester og andre tilreisende til området få tilgang til vannet og den marine nasjonalparken.
- **Helårs drift** må være mulig. Dette er sentralt i å kunne ansette folk på heltid og tiltrekke seg folk med spesialisert kompetanse innen aktiviteter og mattilbud. Dette legger igjen føringer for hvordan man håndterer vann og avløp gjennom hele året, ikke basert på sommervann og felles sanitæranlegg som i tradisjonell camping med sommerdrift.
- **Reverserbare tiltak.** Hoveddelen av tiltakene skal kunne reverseres og naturen tilbakeføres slik den var før utbyggingen startet.

Innspill til planen

Basert på forslaget til reguleringsplan fra Arendal Kommune har vi utarbeidet en situasjonsplan for å redegjøre for ulike forhold vi ønsker å belyse i plansaken. Plantegningen har som hovedhensikt å vise hvordan de 125 enhetene kan plasseres i en helhetlig sammenheng. Enhetene er tegnet i riktig størrelse i forhold til planens målestokk. Planen må ikke oppfattes som bindende for framtidig utbygging, til dette har tiden vært for knapp. Den er utarbeidet for å illustrere hvordan området kan fungere med hensyn til dagens konsept for drift. Den vil samtidig presentere forslag til presiseringer i bestemmelsene som bedre reflekterer våre mulige framtidsplaner.

Markeringer i beige er ønsket første trinn i utbyggingen etter reguleringsplanen er vedtatt. Dette omfatter totalt 15 nye yurter av samme type som er i bruk i dag. Med de 5 eksisterende yurtene er det totalt 20 enheter i område B6. Dagens 10 båtyrter er foreslått flyttet til område B5.

Vern av trær ved graving

Ved graving for vann, avløp og strøm vil vi bruke sertifisert trepleier Sivert Svane slik at skader på trær minimeres. Svane har utarbeidet forvaltningsplanen for nasjonalparken og vil før gravingen starter gjennomføre en kartlegging av tilstanden til trærne som er der i dag. Det kan ta opptil 10-15 år før skader på trær oppdages. Skader kan oppstå ved trykk på røtter (kjøring) og at de skades i forbindelse med graving. Utstrakt kjøring på hele området var hovedregelen mens det var camping der. Vår bilfrie driftsform vil minimere framtidige skader på trærne. Det vil også kunne dokumenteres hvilke skader som har oppstått før vi tok over camping og gis konkrete råd om felling av skadde trær. I forbindelse med graving vil vi utarbeide en marksikringsplan som redegjør for hvilke trær som skal sikres før gravingen starter.

VA-løsninger

Det ble gjennomført en forhåndskonferanse med VA-ansvarlige i kommunen den 7. des. Her ble det diskutert prinsipper for utbyggingen, og vi sitter igjen om inntrykk av at hovedanbefalingen fra kommunen er:

- Det bør graves infrastruktur frostfritt og med selvfall (evt et minimum av pumpeledninger)
- Det kan unntaksvis godkjennes mindre overdekning enn 1,4m. Selvfallsløsninger er mindre utsatt for frost.
- Dagens sommervann bør på sikt saneres og byttes ut med nedgravd infrastruktur.
- Det kan være aktuelt med godkjenning av bruk av eksisterende pumpeledning som en midlertidig løsning før området er fullt utbygd så sant det er kapasitet for dette.

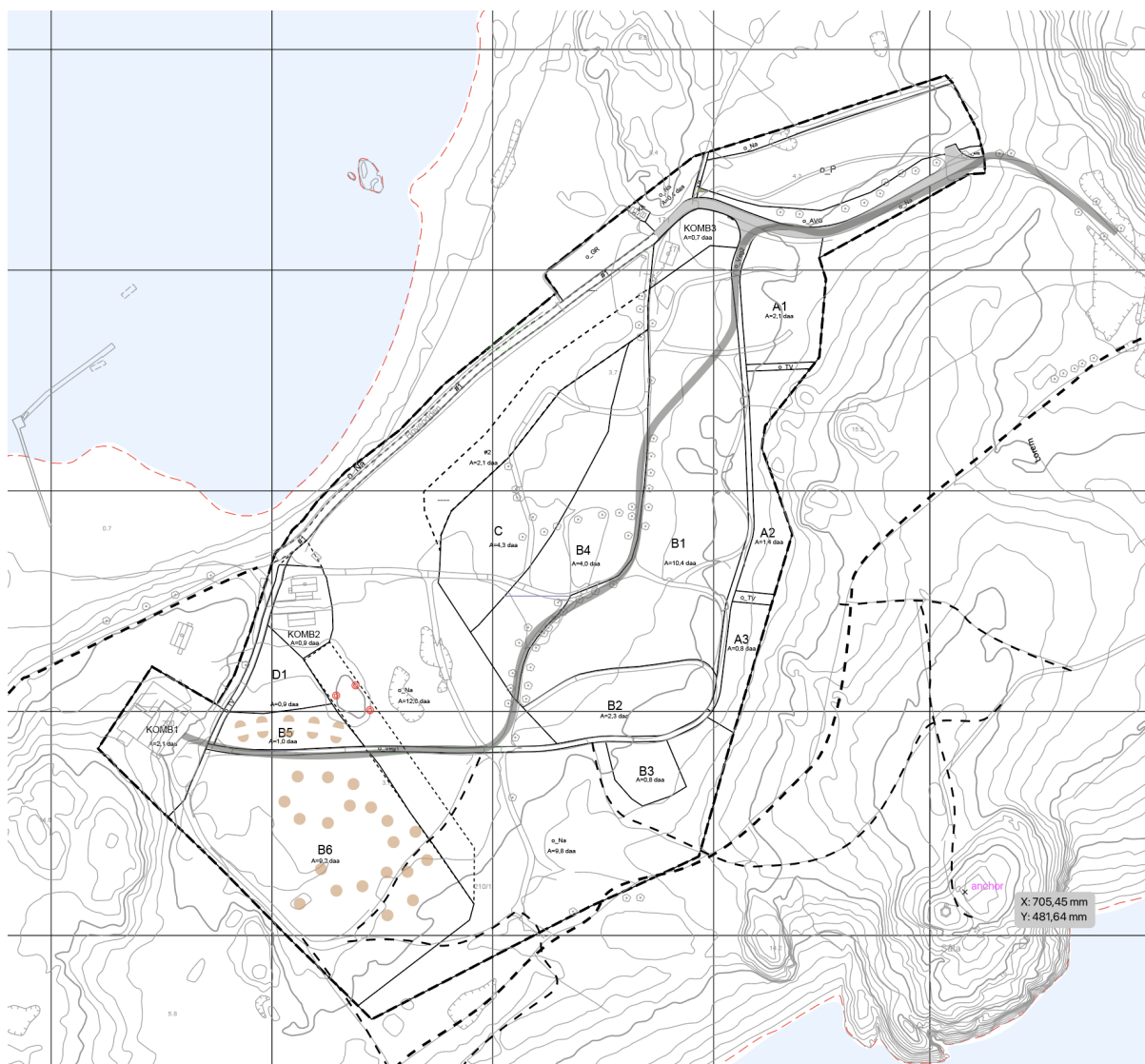
Vi vil kunne se på alternative VA-løsninger som reduserer antall meter grøft og antall VA-punkter, men er avhengig av en tett dialog med kommunen for å finne gode løsninger på dette.

Parkering

Basert på erfaring fra tre års drift mener vi kapasiteten på parkeringen er tilstrekkelig både for allmennheten og våre gjester utenom fellesferien. Vi vil legge til rette for avbøtende tiltak i fellesferien gjennom å henvise våre gjester til alternative arealer når parkeringen er full. Alternativt må man vurdere å legge til rette for noe parkering på areal A1, men vi mener dette bør kunne unngås.

Forslag til alternativ kjørevei

Vi ønsker rådmannens vurdering om alternativ trase for intern kjøreveg. Vi ønsker å minimere arealet for kjøring, og sanere de eksisterende asfalterte flater i størst mulig grad. Vi har utarbeidet et forslag som etter vår vurdering vil optimalisere løsningen. Forslaget viser en mer sentralt plassert kjørevei som gir god tilkomst til de ulike feltene for overnattingsenheter i planen.

Spesifisering av størrelser på enheter

I Sone A ønsker vi at hytter/telt begrenses til 40m² i areal og mønehøyde inntil 5 meter

I Sone B tillates enheter med fotavtrykk inntil 22,5 m² og mønehøyde inntil 4 meter. (Ref dagens yurt)

Hengende telt eller telt på påler kan tillates inntil 5,5 m mønehøyde med inntil 2 meter luft under. Total høyde på konstruksjonen skal ikke overstige 3.5m. (Ref dagens cocoon)

I sone D ønsker vi å kunne lagre utstyr i permanente telt og stativer med og uten overbygg.

I Komb 1 ønskes mulighet for å sette opp en stor yurt, Maksimal tillatt mønehøyde er 5 meter og gesimshøyde er 2,5 meter. Maksimal BYA er 80 m². Maksimalt BYA ønskes derfor økt til 350 m². Fjerning av dagens scene kan ligge som en forutsetning for dette.

I Komb 2 - område ved dagens plassering av kiosk og badstuer, ønsker vi å inkludere areal for et telt (yurt) på 80m² med takhøyde på 5 meter. Dette teltet er et viktig tilskudd, fordi det gir fleksibilitet i bruk. Det vil fungere både som serveringssted, kurslokale og kunne brukes til f.eks yoga og andre innendørs aktiviteter. Forslag til ny utforming av arealet Komb 2 er markert i blått. Det er svært viktig for driften å sikre mulighet for å samle fellesfunksjoner i det sentrale området med nærhet til virksomhetens aktiviteter. Det vil være av stor betydning å sikre muligheten for å etablere en god og helhetlig sentral møteplass tilgjengelig for allmennheten i dette viktige punktet i planen.

KOMB 3

Innenfor området kan det etableres mottaksbygg med mulighet for salg av kioskvarer, resepsjonstjenester og overnatting. Forslag til maksimal tillatt mønehøyde er 4,5 meter og gesimshøyde er 3,5 meter. Forslag til maksimal BYA er 100 m²

Bilder

Båtyurt er en etablert typologi på Hove I den nye planen vil vi videreføre og optimalisere bruken av disse.

Cocoon er en populær overnattingsmulighet som spennes opp mellom trærne. Det ville være positivt om planen åpner for muligheten for å etablere flere av disse.

Yurt (<https://www.yurtsforlife.com/18ft-kyrgyz-yurt/>)

Yurtene har fungert veldig bra som overnattingstilbud, De er store og fleksible og er et populært alternativ for både par og familier med inntil 2 barn.

33 fot yurt - bevertning/yoga/kurslokale for komb 1/2. (Yurten på bildet er 24ft/8m i diameter)

Stor yurt utvendig (Yurten på bildet er 24ft/8m i diameter)

Bildet fra Canvas Telemark viser eksempel på kombinasjon av stor yurt til fleksibel bruk i kombinasjon med et eget telt for kjøkkenfasiliteter.

For Canvas Hove

Vebjørn Teigen Haugerud
Styreformann